

KLAIPĖDOS UNIVERSITETO

Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto

Psichologijos katedra

Eglė Giedraitė

**PEDAGOGŲ IR VYRESNIŲJŲ PROGIMNAZISTŲ BEI JAUNESNIŲJŲ
GIMNAZISTŲ NUOSTATOS Į NAMŲ DARBŲ ATLIKIMĄ: SAŠAJOS SU JŲ
PASITENKINIMU MOKYKLA IR AKADEMINIAIS PASIEKIMAIS**

Pedagginės psichologijos studijų programos
magistro baigiamasis darbas

Vadovė doc. dr. Reda Gedutienė

Klaipėda, 2019

TURINYS

ĮVADAS	3
1. LITERATŪROS APŽVALGA	5
1.1. Nuostatos į namų darbų atlikimą	5
1.1.1. Saviveiksmingumas ir namų darbų atlikimas	8
1.1.2. Naudojamos strategijos namų darbams atlikti	9
1.2. Pasitenkinimo mokykla samprata	10
1.2.1. Veiksniai, turintys įtakos pasitenkinimui mokykla	11
1.3. Akademių pasiekimų samprata ir veiksniai, susiję su akademine pasiekimais	15
2. TYRIMO METODIKA	17
2.1. Tyrimo dalyviai	17
2.2. Įvertinimo būdai	18
2.3. Tyrimo eiga	20
2.4. Duomenų apdorojimas	20
3. TYRIMO REZULTATAI	22
4. REZULTATŲ APTARIMAS	48
IŠVADOS	52
LITERATŪRA	54
SANTRAUKA	59
SUMMARY	60
PRIEDAI	61

ĮVADAS

Reikšmingą savo gyvenimo dalį mokiniai praleidžia mokykloje (Černiauskaitė, 2012). Daugelyje šalių, įskaitant ir Lietuvą, mokiniams yra užduodami namų darbai. Namų darbai – tai užduotys, kurias mokytojai užduoda mokiniams, atlikti ne pamokų metu, o po jų, įprastai – namų aplinkoje (Bembenutty, 2011; Power, Mautone, Watkins, & Walcott, 2014). Namų darbai yra darbas, o ne žaidimas. Retas mokinys, atlikęs namų darbus, pasakys, kad jam buvo labai smagu. Nėra namų darbų, kuriuos mokiniai pasirenka atlikti, juos skiria pedagogai (Corno & Xu, 2004). Pedagogų vaidmuo kuriant namų darbus yra ypač svarbus, jie gali daryti teigiamą įtaką mokinių nuostatoms į namų darbus ir skatinti konkrečius akademinis pasiekimus, pateikdami įdomesnes užduotis ir suteikdami mokiniams atsiliepimus apie įvykdytas namų darbų užduotis (Xu, 2010). Vaikams augant, namų darbai vaidina vis svarbesnę vaidmenį siekiant aukštesnių akademinų pasiekimų (Corno & Xu, 2004). Tinkamai atlikti namų darbai, turi teigiamą įtaką mokinių akademiniam pasiekimams (Akioka & Gilmore, 2013). Akademiniai pasiekimai yra vienas svarbiausių veiksnių, pagal kurį mokiniai, jų tėvai ir pedagogai sprendžia apie mokinio sėkmę mokykloje (Rakickienė ir Girdzijauskienė, 2014).

Įvairūs tyrimai rodo, kad akademiniai mokinių pasiekimai turi įtakos pasitenkinimui mokykla (Zullig, Huebner & Patton, 2011; Ozgenel, Caliskan Yilmaz & Baydar, 2018). Pasitenkinimas mokykla apibrėžiamas, kaip mokinio pozityvus požiūris į mokyklą. Pasitenkinimas mokykla yra svarbus pats savaime (Huebner, 1994). Teigiama, jog pasitenkinimas mokykla priklauso nuo to, kokie yra mokinio akademiniai pasiekimai ir atvirkščiai, mokinio akademiniai pasiekimai siejasi su mokyklos klimatu. Jei mokyklos klimatas yra palankus mokiniui, tikėtina, kad jo mokymosi rezultatai bus geri. Teigiamam mokyklos klimatui įtakos turi tai, kaip mokinys suvokia mokyklos aplinką (Zullig et al., 2011). Mokyklos klimatas yra vertinamas kaip suaugusiųjų ir mokinių tarpusavio sąveika (Koiv, 2014). Mokyklos klimatas – mokyklos atmosfera ir mokyklos gyvenimo charakteristika (Ozgenel ir kt., 2018). Pasitenkinimo mokykla jausmui yra svarbi mokyklos socialinė ir fizinė aplinkos, mokytojų ir mokinių santykiai, akademinė parama, tvarka ir drausmė (Zullig et al., 2011).

Kitų šalių autoriai (Xu & Yuan, 2003; Akioka & Gilmore, 2013; Bembenutty, 2011) tyrinėja pedagogų ir mokinių nuostatas į namų darbų atlikimą ir su jomis susijusius veiksnius. Lietuvoje nėra atlikta tyrimų, kuriuose būtų analizuojamos sąsajos tarp pasitenkinimo mokykla, akademinų pasiekimų ir mokinių nuostatų į namų darbų atlikimą. Atlikus šį tyrimą būtų galima sužinoti kokios Lietuvoje pedagogų nuostatos į namų darbų atlikimą ir mokinių nuostatos į namų darbų atlikimą ir kaip tai lemia mokinių pasitenkinimą mokykla ir akademinis pasiekimus.

Darbo tikslas: atskleisti pedagogų nuostatas į mokinių namų darbų atlikimą, atskleisti vyresniųjų progimnazistų, jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų atlikimą, pasitenkinimo mokykla ir akademinį pasiekimų sąsajas.

Darbo uždaviniai:

1. Įvertinti pedagogų nuostatas į mokinių namų darbų atlikimą.
2. Įvertinti ir palyginti vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų, merginų ir vaikinių, nuostatas į namų darbų atlikimą.
3. Palyginti pedagogų ir mokinių nuostatas į namų darbų atlikimą.
4. Įvertinti ir palyginti vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų, merginų ir vaikinių, pasitenkinimą mokykla.
5. Įvertinti ir palyginti vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų, merginų ir vaikinių, akademinį pasiekimus.
6. Nustatyti sąsajas tarp mokinių nuostatų į namų darbų atlikimą, pasitenkinimo mokykla ir akademinį pasiekimų.

1. LITERATŪROS APŽVALGA

1.1. Nuostatos į namų darbų atlikimą

Namų darbai įvardijami kaip įvairios mokymosi užduotys, kurias mokiniai turi paruošti namuose (Bembenutty, 2011). Namų darbai – tiltas tarp mokyklos ir namų, kuris parodo mokinių nuostatas į mokomąjį dalyką (Kurt & Tas, 2019). Namų darbai užduodami dėl įvairių tikslų, įskaitant ir savidisciplinos, organizacinių įgūdžių vystymąsi ir įgūdžių, kurie buvo išmokti, kartojimą (Axelrod, Zhe, Haugen & Klein, 2009). Mokytojai dažnai mano, jog tai yra naudingas reikalavimas, kuriuo siekiama gerinti mokinių mokymąsi, skatinti motyvaciją. Tačiau mokiniai dažnai pripažįsta, nors ir svarbu atlikti namų darbus, tai užima daug laiko, yra nuobodūs ir keliantys stresą (Madjar, Shklar & Moshe, 2016). Apie namų darbų efektyvumą yra dvi skirtingos nuomonės. Viena iš jų teigia, kad namų darbų sistema turėtų būti pertvarkyta, kas lemtų namų darbų sumažinimą mokiniams, nes didelis kiekis namų darbų turi neigiamą poveikį mokiniams išreikšti savo gebėjimus, bei atskleisti socialinius skirtumus (Akioka & Gilmore, 2013). Yra šalių, kuriose kritiškai vertinami gausūs namų darbai, dažnai net ribojami, nes mažina mokinių laisvalaikį ir neužtikrina lygių galimybių (Merkys ir Bubelienė, 2017). Taip pat teigiama, jog namų darbai turi menką įtaką akademiniam pasiekimams. Tačiau kita nuomonė yra priešinga ir šios nuomonės šalininkai mano, jog namų darbai ir akademiniai mokinių pasiekimai yra teigiamai susiję. Mokiniai, kurie sąžiningai ruošia namų darbus, mokyklą baigia geresniais pažymiais, nei tie, kurie vengia atlikti namų darbų užduotis (Bembenutty, 2011). Svarbu pažymėti tai, jog namų darbai turi teigiamą įtaką mokinių akademiniam pasiekimams tik tuo atveju, jei mokiniai sąžiningai juos atlieka (Akioka & Gilmore, 2013; Trautwein, Ludtke, Kastens & Koller, 2006). Taip pat laikas, praleistas ruošiant namų darbus, yra teigiamai susijęs su akademiniais mokinių pasiekimais (Power et al., 2014), tačiau kiti tyrimai rodo, kad mokiniai, kurie ilgiau ruošia namų darbus nebūtinai pasiekimais lenkia savo bendraamžius. Dažnai, kalbėdami apie sąžiningą namų darbų atlikimą, mes kalbame apie praleistą laiką ruošiant namų darbus, tarsi, kuo ilgiau mokinys juos ruošia, tuo geriau jis išmoksta ir turi daugiau žinių. Bet laikas praleistas ruošiant namų darbus gali atspindėti ir nepakankamą motyvacijos lygį bei koncentracijos problemas (Trautwein et al., 2006; Niggli et al., 2006). Atlikti tyrimai rodo, kad mokiniai, kurie ilgiau laiko praleidžia prie namų darbų kaip tik turi mažesnius pasiekimus, nei tie, kurie praleidžia mažiau laiko. Atliekant namų darbus yra svarbus efektyvumas, o ne laikas praleistas juos ruošiant (Niggli, Trautwein, Ludtke & Shnyder, 2006).

Pasak Akioka ir Gilmore (2013), motyvacija namų darbams atlikti yra veikiama pagrindinių psichologinių poreikių, tokių kaip savarankiškumas bei kompetencija. Savarankiškumas – tai valia ir

noras pačiam organizuoti savo patirtį bei elgesį, kompetencija – tai poreikis gauti rezultatą, kuris mokiniui suteikia pasitenkinimą savimi. Kompetencija priklauso ne tik nuo individualių mokinio psichologinių poreikių, bet ir nuo klasės klimato, bei mokiniui suteikiamo grįžtamojo ryšio. Tyrimai rodo, kad suteikiamas grįžtamasis ryšys, teigiamai veikia mokinio kompetencijos jausmą, net tada, kai jis užduotį atliko ne taip gerai.

Sėkmingam namų darbų atlikimui reikalingas mokinių suvokimas apie namų darbų naudą, asmeninis tikslų nusistatymas, tinkamai pasirinktos mokymosi strategijos bei vidinė motyvacija stebint pažangą ir vertinant savo mokymosi rezultatus (Bembenutty, 2011). Vieni mokiniai atlikdami namų darbus siekia pagilinti savo žinių lygį, kiti mokiniai stengiasi palyginti save su kitais mokiniais (Kurt & Tas, 2019).

Kadangi namų darbų užduotys yra atliekamos namie, tėvų vaidmuo yra ypač svarbus (Madjar et al., 2016). Tėvų dalyvavimas vaiko namų darbų atlikime skatina gebėjimų vystymąsi ir mokymosi įgūdžių tobulinimą (Oubrayrie - Roussel & Safont - Mottay, 2011). Namų darbai yra vienas iš būdų, kai tėvai gali remti savo vaikų mokymąsi namų aplinkoje. Šeimos įtaka ir mokymosi strategijos yra pažymimi kaip svarbiausi veiksniai, turintys įtakos sėkmingam vaiko mokymuisi (Power et al., 2014; Madjar et al., 2016; Kurt & Tas, 2019; Denning et al., 2018). Tėvai įsitraukia į vaikų namų darbų atlikimą kontroliuodami namų darbų ruošimą, konsultuodami vaikus, nustatydami tikslus ir skatindami už atliktus namų darbus (Axelrod et al., 2009). Kalbant apie tėvų įsitraukimą, galime išskirti keletą tipų: vieni tėvai skatina vaikų savarankiškumą ir leidžia jiems patiems priimti sprendimus, strategijas kaip ir kada atlikti namų darbus, kiti tėvai kontroliuoja vaikų namų darbų atlikimą liepdami jiems juos atlikti, nurodydami, kaip ir kada atlikti namų darbus, dar kitas tėvų tipas trukdo vaikams būti savarankiškiems, ruošia namų darbus kartu su vaiku ir pasako vaikams teisingus atsakymus (Gonida & Cortina, 2014). Namų darbai padeda tėvams bendradarbiauti su mokykla. Tokiu būdu tėvai sužino ko jų vaikas mokosi mokykloje, kurios užduotys jam sekasi gerai, kurios nelabai (Power et al., 2014). Tėvų pareiga yra sudaryti tinkamas sąlygas atlikti namų darbams ir stebėti, pašalinti trukdžius, kurie neleidžia vaikui tinkamai atlikti namų darbus (Deslandes & Rousseau, 2008). Tyrimuose pažymima, jog vaikų požiūris į namų darbų atlikimą gali tapti nesutarimų tarp vaikų ir jų tėvų priežastimi (Trautwein et al., 2006; Oubrayrie - Roussel & Safont - Mottay, 2011).

Namų darbų atlikimui įtakos turi mokinių savireguliacijos lygis. Mokiniai, turintys aukštą savireguliacijos lygį, namų darbus atlieka visai kitaip, nei mokiniai, turintys žemą savireguliacijos lygį. Turintys aukštą savireguliacijos lygį mokiniai, pamokų metu įdėmiai klausosi mokytojo, žymisi įvairias pastabas, kurios, jo manymu, jam pravers mokantis savarankiškai. Tokie mokiniai visada paklausia

mokytojo, kas jiems yra neaišku bei ruošdami namų darbus įspėja aplinkinius, kad jiems šiuo metu netrukdytų. Tuo tarpu mokiniai, turintys žemą savireguliacijos lygį, per pamokas negeba susikoncentruoti ties dėstomu dalyku bei atlikdami namų darbus daug blaškosi, susirašinėja su draugais sms žinutėmis bei internetu. Tokiu būdu namų darbus jie daro iki vėlyvo vakaro, bei nespėdami jų paruošti, galiausiai atsakymų ieško internete, o ne patys sprendžia užduotis (Bembenutty, 2011).

Namų darbų atlikimas suteikia mokiniams galimybes praktikuoti akademinis įgūdžius, mokiniai tampa laisvi naudojant savo įgūdžius. Taip pat namų darbai paruošia mokinius tolesniam gyvenimui – suformuoja tinkamus darbo įpročius (Power et al., 2014; Corno & Xu, 2004).

Trautwein ir kolegės (2006) pažymi, kad mokinių suvokimas apie namų darbų kokybę, mokytojų kontrolę dėl namų darbų gali turėti įtakos pastangoms, kurias mokiniai skiria namų darbams atlikti. Taip pat mokinių pastangoms bei motyvacijai atliekant namų darbus įtakos gali turėti lytis, pažintiniai gebėjimai ir sąžiningumas. Mokinių amžius yra svarbus veiksnys mokymosi motyvacijai. Pažymima, kad motyvacija mokymuisi gali sumažėti nuo vėlyvos vaikystės iki paauglystės, taip pat paauglių brendimo metu. Teigiama, kad kuo vyresni tampa mokiniai, tuo jų vertės supratimas apie namų darbus kyla. Vyresni mokiniai tampa labiau motyvuoti mokytis bei sąžiningai atlikti namų darbus.

Namų darbai apima šešias pagrindines grupes kintamųjų, tai yra: mokinio pasiekimai, elgesys atliekant namų darbus, namų darbų motyvacija, mokinio charakteristika, mokymosi aplinka ir tėvų požiūris, elgesys atliekant namų darbus (Niggli et al., 2006). Elgesys atliekant namų darbus susideda iš trijų elementų: laiko praleisto prie užduočių, pastangų atliekant namų darbus ir mokymosi strategijų. Tikima, kad namų darbų motyvacija yra teigiamai susijusi su įdedamomis pastangomis atliekant namų darbus (Niggli et al., 2006).

Namų darbų kontrolė gali turėti tiek neigiamų, tiek teigiamų padarinių. Yra manoma, kad mokiniai, kurie turi griežtus mokytojus, kurie kontroliuoja namų darbų atlikimą, dažniausiai pabaigs savo namų darbus iki galo, nes yra kontroliuojami ir tai yra gerai. Tačiau yra ir priešinga nuomonė, kuri teigia, jog namų darbų kontroliavimas gali būti sumažėjusios mokymosi motyvacijos priežastimi bei turėti neigiamos įtakos mokinių autonomijos ir kompetencijos jausmams. Taip pat manoma ir apie tėvų kontrolę. Jei tėvai per daug kontroliuoja vaikų ruošimąsi pamokoms, tai gali turėti neigiamos įtakos jų mokymosi motyvacijai ir savarankiškumui (Niggli et al., 2006; Katz, Kaplan & Gueta, 2010).

Apibendrinant galima teigti, jog namų darbai yra neatsiejama mokymosi forma, kuri užima didelę laiko dalį mokinių gyvenime. Mokinių nuostatos į namų darbų atlikimą priklauso nuo individualių veiksnių, mokytojų kompetencijos, gebėjimo pateikti įdomias užduotis, tėvų įsitraukimo į vaikų akademinį gyvenimą, akademinį mokinių pasiekimų.

1.1.1. Saviveiksmingumas ir namų darbų atlikimas

Saviveiksmingumo sąvoką 1977 m. įvedė A. Bandura. Jis saviveiksmingumą apibūdina kaip žmogaus nusiteikimą, tikėjimą susijusį su jo gebėjimu atlikti jam paskirtą užduotį. Saviveiksmingumo sąvoka suprantama, kaip žmogaus tikėjimas savo galimybėmis konkrečioje veikloje (Betz, 2004). Saviveiksmingumas – “tai įsitikinimai savo gebėjimu atlikti konkretų veiksma tam, kad būtų pasiektas rezultatas” (Mikuličiūtė, 2012, 108 p.).

Saviveiksmingumas daro įtaką žmogaus motyvacijai ir pasirinkimams. Žmonės pagal savo saviveiksmingumo lygį renkasi veiklą ir būdus, kaip jie sieks tos veiklos rezultatų. Daugelis žmonių renkasi veiklą, kurioje jie jaučiasi kompetentingi ir pasitikintys savimi, ir stengiasi išvengti tų veiklų, kuriose jiems gali nesisekti. Įsitikinimai apie savo kompetenciją gali turėti įtakos kiek žmogus bus pasiruošęs įdėti savo jėgų ir laiko, pastangų, ir kiek jis bus atkaklus susidūręs su kliūtimis (Pajares, 2002).

Turintys aukštą saviveiksmingumo lygį, mokiniai geba planuoti savo veiksmus ir nusistatyti konkrečius mokymosi tikslus bei siekia juos įvykdyti. Kalbant apie namų darbų atlikimą, saviveiksmingumas yra labai svarbus. Turintys aukštą saviveiksmingumą mokiniai, pasitiki savo jėgomis, net ir tada, kai supranta, jog namų darbų užduotis yra jiems per sunki ar jie nėra kompetentingi ją atlikti. Saviveiksmingumas padeda suprasti, kiek jėgų eikvoti vienai ar kitai namų darbų užduočiai. Tokie mokiniai yra atsparesni sunkumams, su kuriais susiduria mokymosi procese, nei tie mokiniai, kurių saviveiksmingumo lygis yra pakankamai žemas (Bembenutty, 2011).

Išskiriamos penkios saviveiksmingumo rūšys siejamos su namų darbų atlikimu:

1. Saviveiksmingumas remiasi mokinių tikėjimu atlikti jiems paskirtus namų darbus. Tai taikoma toms namų darbų užduotims, kurios yra mokiniams naujos;

2. Saviveiksmingumas remiasi mokinių įsitikinimu apie jų gebėjimą mokytis bei mokymosi įgūdžius. Tai taikoma tais atvejais, kai mokiniai gavę užduotis supranta, kad jie geba mokytis;

3. Kolektyvinis saviveiksmingumas. Tai reiškia, kad visa klasė įsitikinusi, jog jie gebės atlikti paskirtas užduotis ir tiki savo sėkme;

4. Mokytojų saviveiksmingumas. Tai įsitikinimai susiję su atskirų mokytojų įsitikinimais, kad jie gali padėti mokiniams įveikti namų darbų užduotis, jei jie pateiks tas užduotis kuo įdomiau, bei prasmingiau. Tokie mokytojai yra efektyvesni už kitus;

5. Kolektyvinis mokytojų saviveiksmingumas. Tai tikėjimas, kad mokytojai bendradarbiaudami gali parengti įdomias namų darbų užduotis mokiniams (Bembenutty, 2011).

Apibendrinant galima teigti, jog mokinių aukštas saviveiksmingumo lygis yra svarbus kokybiškam namų darbų atlikimui. Mokiniai, turintys aukštą saviveiksmingumo lygį geba planuoti savo laiką, pasitiki savo jėgomis, išsikelia sau tikslus ir juos įvykdo.

1.1.2. Naudojamos strategijos namų darbams atlikti

Siekiant tikslų, atliekant namų darbus, mokiniai naudoja namų darbų atlikimo strategijas, tokias kaip, laiko planavimas ir vidinės motyvacijos didinimas. Tokiu būdu mokiniai aktyvuoja savireguliacijos įgūdžius atliekant namų darbus. Veiksmingos strategijos atliekant namų darbus yra įsigiliniu paremta mokymosi strategija ir namų darbų valdymo strategija. Įsigiliniu paremta strategija nukreipia į nuodugną žinių apdorojimą naudojant pažintinius ir metakognityvinius įgūdžius atliekant namų darbus. Namų darbų valdymo strategija yra paremta emocijų valdymu, motyvavimu ir laiko planavimu atliekant namų darbus (Kurt & Tas, 2019).

Dažnai mokiniai naudoja netinkamas strategijas namų darbams atlikti, kai nenori arba negeba atlikti namų darbų. Šios strategijos padeda jiems apsaugoti jų aukštą savivertę ir išlaikyti ją tokią bendraamžių, tėvų bei mokytojų akyse. Namų darbų nesėkmė – tai bet koks veiksmas, elgesys, įsitikinimas, kuris yra bandymas reguliuoti namų darbų užduotis taip, kad nebūtų labai nukrypstama nuo akademinų pasiekimų. Dažnai tokie mokiniai užsiima užduočių vilkinimu, savęs apsisunkinimu, gynybinio pesimizmu, kurie yra kliūtys efektyviam namų darbų užduočių atlikimui (Bembenutty, 2011).

Dažnai mokiniai pasirenka užduočių vilkinimą. Tai reiškia, pasistengia pasirūpinti įvairiomis priežastimis, kodėl jie negali pradėti namų darbų užduočių laiku. Jie užsiima įvairia kita veikla ir laukia paskutinės minutės, kada pradės atlikti jiems paskirtas užduotis, nors ir žino, kad laiko liko per mažai, o pastangų reikės įdėti labai daug, kad užduotys būtų atliktos efektyviai. Tokiais atvejais mokinius dažnai lydi nerimas ir stresas, kad jie nespės atlikti paskirtų užduočių laiku, tačiau jie nesugeba pradėti šių užduočių laiku. Šiems mokiniams trūksta įgūdžių planuoti savo veiklą ir jie negeba susikurti tokių aplinkybių, kurios jiems būtų palankios, tačiau iš kitos pusės, užduočių vilkinimas gali būti pasiteisinimu dėl patirtos nesėkmės (Bembenutty, 2011).

Mokiniai, turintys gynybinį pesimizmą, pasižymi aukštu nerimo lygiu, tačiau yra pajėgūs atlaikyti jo žalingą poveikį. Tokie mokiniai užsiima mažiau reikšmingais veiksmais, kurie apsaugo nuo įsivaizduojamos grėsmės jų savivertę. Ši netinkama strategija tarnauja kaip nekompetentingumo ir žemo saviveiksmingumo atkūrimas. Tokie mokiniai turi suprasti, kad su pastangų reguliavimu, laiko

planavimu, bei atsisakę užduočių vilkinimo, jie namų darbų užduotis pabaigtų laiku (Bembenutty, 2011).

Tyrimuose išskiriama keletas veiksnių, kurie trukdo atlikti namų darbus. Daugelis mokinių įvardija, jog atlikdami namų darbus žiūri televizorių, klausosi muzikos. Trukdančiais veiksniais, sėkmingai atlikti namų darbus, mokiniai įvardija ir tėvų, brolių/seserų vaikščiojimą į kambarį ir iš jo, kuriame mokinys atlieka namų darbus. Mokiniam trukdo ir bendras triukšmas namuose, pavyzdžiui, garsūs pokalbiai, skambučiai į duris, telefono skambučiai (Corno & Xu, 2003).

Apibendrinant galima teigti, jog tinkamų namų darbų atlikimo strategijų pasirinkimas padeda išvengti nerimo ir streso. Mokiniai, kurie geba pasirinkti tinkamas namų darbų atlikimo strategijas, pasižymi aukšta motyvacija, emocijų valdymu, gerais laiko planavimo įgūdžiais.

1.2. Pasitenkinimo mokykla samprata

Didelę savo gyvenimo dalį, mokyklinio amžiaus vaikai praleidžia mokykloje. Mokykla yra reikšminga moksleivių gyvenimo dalis, kuri savo ruožtu ugdo ne tik akademinę prasme, bet ir ugdo moksleivį kaip asmenybę (Baker, Dilly, Aupperlee & Patil, 2003).

Pasitenkinimas mokykla – tai mokinio subjektyvus mokyklinio gyvenimo vertinimas, susijęs su keliomis konkrečiomis mokyklos gyvenimo sritimis, pavyzdžiui, akademinio mokymo ir mokinių mokytojų santykiais (Tian, Chen & Huebner, 2013). Pasitenkinimas mokykla apibrėžiamas, kaip mokinio pozityvus požiūris į mokyklą (Zullig et al., 2011; Jiang, Huebner & Siddall, 2012). Mokinių pasitenkinimas mokykla, daugeliu atžvilgių yra panašus į suaugusiųjų pasitenkinimą darbu. Pasitenkinimas mokykla taip pat identifikuotas kaip turintis didelę reikšmę bendram pasitenkinimui gyvenimu (Jiang et al., 2013). Pasitenkinimas mokykla atspindi požiūrį į savo mokyklinį gyvenimą (Tian, Liu & Gilman, 2010). Teigiama, jog pasitenkinimas mokykla priklauso nuo to, kokie yra mokinio akademiniai pasiekimai ir atvirkščiai, mokinio akademiniai pasiekimai, siejasi su pasitenkinimu mokykla. Jei yra aukštas pasitenkinimo mokykla jausmas, tikėtina, kad mokymosi rezultatai bus geri (Zullig et al., 2011; Randolph, Kangas & Ruokamo, 2010; Danielsen, Breivik & Wold., 2011). Kim ir Kim (2012) tyrimai atskleidė, jei mokiniai yra labai patenkinti mokykla, tai jie dažniausiai turi aukštą akademinį pasiekimų lygį. Tikėtina, kad mokiniai, kurie turi aukštą pasitenkinimo mokykla jausmą, rečiau pasižymės probleminiu elgesiu ir ankstyvu mokyklos metimu (Jiang et al., 2012).

Daugelis sociologų didelį dėmesį skiria mokinių socialiniams santykiams mokykloje. Jų nuomone socialiniai santykiai mokykloje formuoja pasitenkinimą mokykla (Kim & Kim, 2012).

Teigiamam mokyklos klimatui įtakos turi tai, kaip mokinys suvokia mokyklos aplinką. Kad mokinys jaustų pasitenkinimą mokykla yra svarbi mokyklos socialinė ir fizinė aplinkos, mokytojų ir mokinių santykiai, akademinė parama, tvarka ir drausmė (Zullig et al., 2011).

Įvairūs tyrimai rodo, kad pasitenkinimas mokykla turi įtakos mokinių sveikatai. Teigiamą mokyklos patirtis yra siejama su gera mokinių sveikata ir gerove, o neigiama patirtis, atvirkščiai, gali būti rizikos veiksnys, turintis įtakos psichinei ir fizinei sveikatai (Arciuli et al., 2018). Mokiniais, kurie yra nepatenkinti mokykla labiau pasireiškia fiziniai ir psichiniai simptomai, tokie kaip: galvos, nugaros skausmai, galvos svaigimas, depresija, neįprastas nuovargis, nemiga ir pan. (Randolph et al., 2010).

Apibendrinant galima teigti, kad pasitenkinimas mokykla yra svarbus veiksnys mokinio gyvenime. Pasitenkinimą mokykla galima apibūdinti kaip mokinio pozityvų požiūrį į mokyklą, kai mokinys mokykloje jaučiasi saugus, priimtas ir daugiausia patiria teigiamas emocijas.

1.2.1. Veiksniai, turintys įtakos pasitenkinimui mokykla

Pasitenkinimas mokykla yra svarbiausias kiekvieno vaiko ir paauglio gerovės aspektas, tačiau pasitenkinimo mokykla duomenys, retai skirstomi į atskirus veiksnus. Tai yra praleista galimybė atskleisti, kas turi įtakos mokinių pasitenkinimui mokykla, ir ką reikėtų keisti, kad mokiniai jaustų didesnę pasitenkinimą mokykla (Arciuli, Emerson & Llewellyn, 2018).

Pasitenkinimas gyvenimu susideda iš savęs pažinimo, pasaulio suvokimo, asmeninės laimės atsižvelgiant į bendrą gyvenimą ar atskiras jo sritis, pavyzdžiui, mokyklą (Edwards & Ray, 2008).

Įvairūs tyrimai rodo esant stipriam ryšiui tarp pasitenkinimo mokykla ir bendro pasitenkinimo gyvenimu. Tai yra, kuo labiau mokiniai bus patenkinti mokykla, tuo jų bendras pasitenkinimas gyvenimu bus geresnis (Randolph, Kangas & Ruokamo, 2010; Edwards & Ray, 2008).

Pasak Baker, Dilly, Aupperlee & Patil, 2003, žmonės turi poreikį būti prasmingai sujungti su kitais, turėti laisvą bei savarankišką pasirinkimą ir suvokti save kaip kompetentingą. Mokykla, kuri suteikia galimybę moksleiviams patenkinti šiuos poreikius, yra suvokiama kaip teigiama psichologinė aplinka.

Pasitenkinimas mokykla yra susijęs su palaikomuoju mokytojo elgesiu, atmosfera klasėje, prasmingomis ir tinkamai sudėtingomis mokymo užduotimis. Taip pat labai svarbus mokyklos bendras

klimatas. Rūpesčiu ir palaikymu paremtas mokyklos klimatas yra teigiamai susijęs su pasitenkinimu mokykla. Svarbi ir teigiama akademinė parama, teigiami mokinių ir mokytojų santykiai, mokyklos tvarka ir disciplina, taip pat svarbus akademinis pasitenkinimas (Jiang et al., 2012).

Įvairūs autoriai išskiria po keletą veiksnių, kurie turi įtakos pasitenkinimui mokykla.

Klasės/mokyklos veiksniai: Mokytojai yra svarbiausi suaugusieji mokykloje. Geresnis mokytojo ir mokinio santykis ne tik padeda efektyviai pristatyti žinias, bet ir gerina mokinių emocinę savijautą (Kim & Kim, 2012). Mokytojai mokiniams yra pavyzdžiai, kurie nurodo elgesio normas ir modelius. Tikėtina, kad mokykloje jie yra svarbiausi socialinės paramos teikėjai, turintys įtakos mokinių pasitenkinimui mokykla. Mokytojai gali būti tie asmenys, kurie įtraukia mokinius į mokyklos bendruomenę, kurie parodo mokiniams, kokie jie yra vertingi ir gerbiami. Mokytojai gali sukurti tokią aplinką, kurioje gerai jausis visi mokiniai, parodydami jiems teigiamą dėmesį ir susidomėjimą kasdieniame mokyklos gyvenime. Skirdami laiko pokalbiams su mokiniais, mokytojai stiprina mokytojų ir mokinių tarpusavio ryšį. Taip pat mokytojo vaidmuo neatsiejamas nuo mokinių tarpusavio santykių. Mokytojo vaidmuo skatinant bendravimą tarp klasės draugų, gali būti rodomas taikant pedagoginius metodus organizuojant mokinių darbą grupėse, pateikiant užduotis, kuriomis skatinamas bendradarbiavimas ir bendravimas. Tai gali prisidėti prie priklausymo mokyklai jausmo ir pasitenkinimo mokykla (Danielsen, Samdal, Hetland & Wold, 2009). Santykiai su mokytojais yra labai svarbūs. Be akademinų žinių, jie veikia bendrą klimatą mokykloje bendraudami su mokiniais. Teigiamiems santykiams su mokytojais būdinga tarpusavio pagarba, palaikymas, priežiūra. Tyrimai rodo, kad santykiai su mokytojais stipriai susiję su aukšta akademinė motyvacija, savarankiškumu, teigiamu požiūriu į mokyklą, teigiama savivoka bei aukštu savigarbos lygiu (Cemalcilar, 2010). Tikėtina, kad mokiniai, kurie nepatiria paramos iš mokytojų ir bendraamžių bus nepatenkinti mokykla, nes jų socialinė savigarba yra neigiama (Randolph et al., 2010). Kai kurie tyrimai rodo, jog pasitenkinimą mokykla labiausiai lemiantis veiksnys yra mokytojų palaikymas (Jiang et al., 2012; Gerritsen & Zenderen, 2012; Arciuli et al., 2018). Casas, Baltatescu, Bertran, Gonzalez ir Hatos (2013) tyrimas atskleidė, kad pasitenkinimas santykiais su mokytojais yra labai susijęs su bendru pasitenkinimu mokykla.

Skatinant mokinių akademinę iniciatyvą yra labai svarbus mokytojų ir bendraamžių palaikymas. Mokiniai, kurie turi gerus santykius su mokytojais ir bendraklasiais yra labiau linkę rodyti iniciatyvą mokymuisi, nei mokiniai, kurie neturi gerų santykių mokykloje. Nepakankama mokytojų ir bendraamžių parama gali turėti didelę įtaką mokinių pasitenkinimui mokykla ir jų akademiniam pasiekimams (Danielsen et al., 2011; Edwards & Ray, 2008; Baker, Dilly, Aupperlee & Patil, 2003;

Kim & Kim, 2012). Taip pat suvokimas, kad mokytojas juos palaiko stiprina mokinių kompetencijos jausmą (Danielsen et al., 2011).

Mokslininkai nustatė, kad mokiniai yra labiau patenkinti mokykla tada, kai jiems leidžiama dalyvauti pamokų veikloje ir kontroliuoti savo mokymosi aplinką. Taip pat klasėse, kuriose vyrauja teigiamas klimatas, mokiniai jaučiasi saugūs (Randolph et al., 2010).

Socialiniai veiksniai: Vienas svarbiausių dalykų paauglystėje yra draugystė, tarpusavio santykiai su bendraamžiais. Daugelis autorių mano, kad socialiniai santykiai mokykloje turi didelę įtaką mokyklos vertinimui. Paauglių geri tarpusavio santykiai gali lemti aukštesnius mokyklinius pasiekimus ir aukštą pasitenkinimą mokykla (Kim & Kim, 2012; Danielsen et al., 2009).

Socialiniai santykiai mokyklose turi didelę įtaką individo intelekto vystymuisi ir asmens augimui visą gyvenimą. Daugumai mokinių, mokykla yra tas kontekstas, kuriame jie pirmą kartą užmezga socialinius ryšius ne šeimos rate. Tyrimai rodo, kad užtikrinti socialiniai santykiai vaidina pagrindinį vaidmenį mokinių ugdyme. Pasitikėjimu paremti socialiniai santykiai skatina mokinius įsitraukti į akademinę veiklą (Cemalcilar, 2010; Danielsen et al., 2009). Stiprus mokinių tarpusavio ryšys ugdo mokinių kompetenciją ir savarankiškumą. Mokiniai gali dalintis problemų sprendimo būdais, užduotimis, padėti vieni kitiems mokytis (Danielsen et al., 2009). Tyrimai atskleidžia, kad mokinių supratimas, kad jų ir mokytojų bei bendraklasių ryšiai yra teigiami, įskaitant draugiškumą, pagalbą vienas kitam, supratingumą, sąžiningumą, skatina patirti aukštą pasitenkinimo mokykla jausmą (Danielsen et al., 2011).

Individualūs veiksniai: mokyklos pasitenkinimui didelę reikšmę turi suvokiama socialinė ir akademinė kompetencija. Tyrimai rodo, kad mokinių amžius ir lytis taip pat turi įtakos pasitenkinimui mokykla. Jaunesni mokiniai yra labiau patenkinti mokykla, nei vyresnio amžiaus mokiniai (Randolph et al., 2010), taip pat pažymima, kad merginos, labiau nei vaikinai yra patenkintos mokykla (Randolph et al., 2010; Casas et al., 2013; Danielsen et al., 2009).

Arciuli ir kolegos (2018) atliko tyrimą, kuriame analizavo mokinių, turinčių negalią pasitenkinimą mokykla. Rezultatai parodė, kad mokiniai, turintys negalią jaučia mažesnę pasitenkinimą mokykla, nei mokiniai, neturintys negalios. Taip pat mokyklos pasitenkinimui įtakos turi lytis. Tyrime nustatyta, kad merginos, turinčios negalią, jaučia mažesnę pasitenkinimą mokykla, nei vaikinai, turintys negalią ir mokiniai neturintys negalios.

Akademiniai pasiekimai: Mokinių suvokimas, kad jie yra akademiškai kompetentingi yra glaudžiai susijęs su akademiniais pasiekimais (Danielsen et al., 2011). Taip pat tyrimuose minima, kad

pasitenkinimas mokykla turi įtakos mokinių akademiniam pasiekimams (Zullig et al., 2015; O'Malley, Voight, Renshaw & Eklund, 2015).

Tarp veiksmų, kurie mažai turi įtakos pasitenkinimui mokykla minima, kad mokinių intelektas ir konkretūs akademiniai pasiekimai yra silpnai susiję su pasitenkinimu mokykla (Randolph et al., 2010).

Fizinė aplinka: Pasitenkinimui mokykla įtakos turi ir tokie aspektai kaip mokyklinė įranga, mokyklos patalpos, ugdymo aplinka (Cemalcilar, 2010).

Mokyklos administracija: Literatūroje pažymima, kad bendram mokyklos klimatui įtakos turi ir mokyklos administracija. Nors mokyklos direktorius ar kiti darbuotojai visai neturi tiesioginių santykių su mokiniais, jie yra tie žmonės, kurie priima visus galutinius sprendimus susijusius su mokslu ir tai turi įtakos bendram mokyklos klimatui ir tai kaip mokiniai joje jaučiasi (Cemalcilar, 2010).

Tėvai: Tėvai turi įtakos nuomonės apie mokyklą formavimui. Jie gali rodyti teigiamą požiūrį į mokyklą ir mokytojus, rodyti susidomėjimą mokykla ir mokykloje esančia veikla. Tėvai suteikia struktūrizuotą namų aplinką, pagalbą ruošiantis pamokoms, paskatinimą (Danielsen et al., 2009). Tėvų dalyvavimas mokyklos gyvenime yra labai svarbus mokinių pasitenkinimui mokykla (Zullig et al., 2015). Kai vaikas turi abiejus tėvus, galime sakyti, kad jis gyvena pilnavertėje šeimoje. Tačiau tai ne visada yra tiesa. Pasitaiko, kad kai kurie vaikai gyvendami tik su vienu iš tėvų, yra laimingesni, nei taip vadinamose pilnose šeimose. Santykiai su tėvais taip pat turi įtakos pasitenkinimui mokykla. Teigiama, kad kuo geresni santykiai šeimoje, tuo vaikas geriau sutars su mokytojais ir jį lydės aukštas pasitenkinimas mokykla. Taip pat tėvų įsitraukimas į vaiko gyvenimą mokykloje, mažina mokinių probleminio elgesio atsiradimą. Nustatyta, kad mokiniai iš socialiai aktyvių šeimų (tėvų išsilavinimas aukštas, tėvai aktyviai domisi vaiko gyvenimu mokykloje) bus labiau įsitraukę į mokyklos veiklas ir jaus pasitenkinimą mokykla (Kim & Kim, 2012).

Nemaža dalis šiuolaikinių moksleivių gyvena su seneliais, o tai, pasak Edwards & Ray (2008) gali turėti įtakos pasitenkinimui mokykla. Seneliai neretai pasižymi aukštu streso lygiu, kuris neigiamai veikia su jais gyvenančių moksleivių fizinę ir emocinę gerovę.

Kiti veiksniai: Stresas vienoje gyvenimo srityje gali turėti įtakos pasitenkinimui kitose srityse. Todėl kai kurie autoriai mano, jog reiktų apžvelgti apskritai pasitenkinimą gyvenimu (Gaudreau, Gunnell, Hoar, Thompson & Lelievre, 2015).

Apibendrinant galima teigti, kad pasitenkinimą mokykla lemia įvairūs veiksniai: mokytojų, tėvų parama, socialiniai santykiai, individualūs veiksniai, akademiniai pasiekimai, fizinė mokyklos aplinka, mokyklos administracija ir kiti veiksniai.

1.3. Akademinų pasiekimų samprata ir veiksniai, susiję su akademiais pasiekimais

Akademiniai pasiekimai tapo svarbiu vaiko žinių įvertinimu šiame konkurencingame pasaulyje. Akademini pasiekimas yra vienas iš svarbiausių švietimo procesų tikslų, atspindintis, kokie įgūdžiai ar žinios buvo perduoti mokiniams (Guroo, 2018). Pasak Kratavičienės (2014), mokymosi tikslų siekimas padeda mokiniams realizuoti savo gabumus ir galimybes.

Akademinius pasiekimus lemia įvairūs veiksniai. Mokinių akademinių pasiekimų gali būti prognozuojami remiantis šiais veiksniais: mokinių amžius, lytis, pažinimo gebėjimai, mokinių socialinė aplinka, šeima, mokytojų charakteristikos ir mokyklos aplinka (Vrdoljak & Velki, 2012; Kratavičienė, 2014). Mokinių intelektas dažnai yra laikomas svarbiu akademinių pasiekimų prognozatoriumi (Diseth, 2002), tačiau Vrdoljak & Velki (2012) tirdami Norvegijos studentus nustatė, jog nei intelektas, nei požiūris į mokymąsi nebuvo tie veiksniai, kurie lėmė akademinius pasiekimus.

Mokytojai atlieka svarbų vaidmenį palengvinant mokinių mokymąsi. Mokytojo ir mokinių tarpusavio sąveika, užduočių parinkimas, požiūris į klasėje iškilusius iššūkius yra vieni pagrindinių elementų, kuriais mokytojas prisideda prie mokinių akademinių pasiekimų. Mokytojų asmeninė motyvacija jų darbui turi įtakos mokinių akademiniams pasiekimams (Akhtar, Tatlah & Iqbal, 2018).

Akademiniams pasiekimams gali turėti įtakos mokinių suvokimas apie savo gebėjimus. Tai reiškia, kuo geresni mokinių įsitikinimai apie savo gebėjimus, tuo aukštesni jų akademiniai pasiekimai (Ahmavaara & Houston, 2007). Koseoglu (2015) Turkijoje nagrinėjo saviveiksmingumo ir akademinių pasiekimų sąsajas. Tyrimo metu nustatyta, kad studentai, kurie turi aukštą saviveiksmingumo lygį, labiau pasitiki savo jėgomis ir pasiekia aukštesnių akademinių rezultatų. Tokie studentai susidūrę su sunkumais, išlieka motyvuoti, išlaiko savidiscipliną ir stengiasi įveikti sunkumus. Saviveiksmingumas yra vidinis išteklius, kuris užtikrina savarankišką elgesį, leidžia studentams vykdyti savo įsipareigojimus ir tai padeda siekti aukštesnių akademinių rezultatų (Koseoglu, 2015). Mokiniai, kurie turi teigiamą požiūrį į akademinę veiklą, pasižymi elgesiu, kuriam būdingas atkaklumas, atsakomybė, stiprus pareigos jausmas ir aukštas sąžiningumo lygis, šios mokinių savybės lemia aukštesnius akademinius pasiekimus (Tulbure, 2014). Tyrimai rodo, jog asmenybės bruožai yra susiję su akademiais pasiekimais. Kratavičienė (2014) Lietuvoje atliko tyrimą, kurio metu siekė atskleisti sąsajas tarp studentų akademinių pasiekimų ir asmenybės bruožų. Šio tyrimo metu nustatytas reikšmingas ryšys tarp akademinių pasiekimų ir vienos iš disciplinotumo bruožo subskalių – apdairumo, kuri reiškia, kad asmuo laikosi nustatytų planų, apgalvoja savo veiksmus ir atidžiai vertina savo veiksmų pasekmes.

Nenustatyti ryšiai tarp akademinų pasiekimų ir kitų Didžiojo penketo asmenybės bruožų (sutariamumo, atvirumo patyrimui, ekstraversijos ir emocionalumo).

Pasak Legeckaitės ir Pilkauskienės (2013), akademiniai pasiekimai yra vienas iš mokyklos funkcionavimo rodiklių. Tėvai, kurie yra įsitraukę į vaikų auklėjimą, rūpinasi vaikų akademiniiais pasiekimais. Jei vaikams nesiseka mokykloje, tėvai būna dėl to susirūpinę. Visai kitaip yra šeimose, kuriose yra piktnaudžiaujama alkoholiu. Tokiose šeimose vaikai susiduria su daugeliu veiksnių, kurie gali turėti įtakos jų akademiniams pasiekimams. Vaikų akademiniai pasiekimai gali būti blogesni dėl socialinių gyvenimo sąlygų, tėvų nesidomėjimo vaikų mokymusi. Legeckaitės ir Pilkauskienės (2013) atliktame tyrime Lietuvoje, nenustatyti skirtumai tarp mokinių augančių alkoholi vartojančiose šeimose ir mokinių augančių šeimose, kuriose alkoholio vartojimo problemų nėra. Kituose tyrimuose minima, jog mokinių, kurių šeimose yra teigiami, palaikymu paremti santykiai, yra aukštesni akademiniai pasiekimai (O'Malley et al., 2015).

Gudynas, Bigelienė, Darytė ir Uginčienė (2009) atliko kelių metų Lietuvos mokinių akademinų pasiekimų analizę, kurios metu nustatė statistiškai reikšmingus vyresnių mokinių akademinų pasiekimų skirtumus tarp gimnazijų ir pagrindinių mokyklų. Tikėtina priežastis, ta, jog vyresnieji mokiniai gali pasirinkti kur mokytis, pagrindinėje mokykloje ar gimnazijoje. Todėl gabieji mokiniai renkasi mokytis gimnazijose.

Apibendrinant galima teigti, jog akademiniams pasiekimams įtakos turi įvairūs veiksniai: mokinių amžius, lytis, pažinimo gebėjimai, mokinių socialinė aplinka, šeima, mokytojų charakteristikos ir mokyklos aplinka, mokinių suvokimas apie savo gebėjimus. Mokiniai, kurie tiki savo gebėjimais, susidūrę su sunkumais, išlieka motyvuoti ir stengiasi įveikti sunkumus.

2. TYRIMO METODIKA

2.1. Tyrimo dalyviai

Tyrimo dalyvavo 99 N miesto dviejų progimnazijų ir dviejų gimnazijų pedagogai ir 378 mokiniai, besimokantys 7, 8, 9 ir 10 klasėse.

Tiriamųjų pasiskirstymas pagal mokyklas, lytį ir klases matomi 1 - 4 lentelėse.

1 lentelė. Pedagogų pasiskirstymas pagal mokyklas

Mokykla	Skaičius	Procentai
Progimnazijos	21	21,2%
Gimnazijos	78	78,8%
Iš viso	99	100%

Kaip matome 1 - oje lentelėje, tyrime dalyvavo 21 pedagogas iš progimnazijų ir 78 pedagogai iš gimnazijų (žr. 1 lentelę).

2 lentelė. Mokinių pasiskirstymas pagal lytį

Lytis	Skaičius	Procentai
Mergaitės	215	56,9%
Berniukai	163	43,1%
Iš viso	378	100%

Tyrimo dalyvavo 215 mergaičių ir 163 berniukai (žr. 2 lentelę).

3 lentelė. Mokinių pasiskirstymas pagal progimnazijas ir gimnazijas

Mokykla	Skaičius	Procentai
Progimnazijos	178	47,1%
Gimnazijos	200	52,9%
Iš viso	378	100%

3 - oje lentelėje matome, kad iš progimnazijų dalyvavo 178 mokiniai, iš gimnazijų - 200 mokinių.

4 lentelė. Mokinių pasiskirstymas pagal klases

Klasė	Skaičius	Procentai
7 klasė	91	24,1%
8 klasė	87	23,0%
9 klasė	101	26,7%
10 klasė	99	26,2%
Iš viso	378	100%

4 lentelėje matome, kad mokiniai po klases pasiskirstę beveik vienodai, 23,0 - 26,7%.

2.2. Įvertinimo būdai

Pedagogų nuostatų į namų darbų atlikimą įvertinimas. Pedagogų nuostatoms į namų darbų atlikimą nustatyti buvo naudojamas darbo autorės sukurtas klausimynas. Klausimynas sukurtas remiantis Vaikų nuostatų į namų darbų atlikimą klausimynu. Jį sudaro 9 klausimai, kurie skirti įvertinti pedagogų nuostatas į užduodamų namų darbų naudą vaikams, laiką, kurį vaikai skiria namų darbams. Klausimynas sukurtas siekiant palyginti pedagogų ir vaikų nuostatas į namų darbų atlikimą. Klausimyne pateikiami 3 atviri klausimai, kurių atsakymai apdorojant gautus duomenis buvo suskirstyti į vienodas grupes, 6 klausimai, kurių atsakymų variantą reikia pasirinkti iš duotų atsakymų (žr. 1 priedą).

Vaikų nuostatų į namų darbų atlikimą įvertinimas. Mokinių nuostatoms į namų darbų atlikimą matuoti buvo pasirinktas *Vaikų nuostatų į namų darbų atlikimą klausimynas* (angl. *Children's Attitude to Homework Questionnaire*, Akioka & Gilmore, 2013). Klausimynui išversti į lietuvių kalbą, jį modifikuoti ir naudoti jį baigiamajame magistro darbo tyrime buvo gautas autorių sutikimas. Pirminis ir atgalinis klausimyno vertimas darytas anglų kalbą išmanančių specialistų.

Klausimyną sudaro 22 klausimai, skirti įvertinti mokinių namų darbų atlikimo įpročius ir jų nuostatas į namų darbus (žr. 2 priedą). Klausimyne pateikiami 2 atviri klausimai, kurių atsakymai apdorojant gautus duomenis buvo suskirstyti į vienodas grupes, 4 klausimai, kurių atsakymų variantą reikia pasirinkti iš duotų atsakymų ir 16 klausimų, kurių atsakymai sudaryti remiantis Likerto skale: 1 = Niekada, 2 = Labai retai, 3 = Kartais, 4 = Dažnai, 5 = Visada (Akioka & Gilmore, 2013).

Kartu su *Vaikų nuostatų į namų darbų atlikimą klausimynu* buvo pateikti 6 papildomi klausimai ir *Veiksniai, trukdantys atlikti namų darbus subskalė*, kurie sudaryti darbo autorės, siekiant gauti

daugiau duomenų apie vaikų nuostatas į namų darbus, laiką ir vietą, skiriamą namų darbams, dirgiklius, kurie trukdo vaikams ruošti namų darbus (žr. 3 ir 5 priedus). Pateikiamas 1 atviras klausimas, kurio atsakymai apdorojant gautus duomenis buvo suskirstyti į vienodas grupes, 2 klausimai, kurių atsakymų variantą reikia pasirinkti iš duotų atsakymų, 3 klausimai, kurių atsakymai sudaryti remiantis Likerto skale: 1 = Niekada, 2 = Labai retai, 3 = Kartais, 4 = Dažnai, 5 = Visada. **Veiksniai, trukdantys atlikti namų darbus subskalė** sudaryta iš 7 teiginių, kurių atsakymai sudaryti remiantis Likerto skale: 1 = Niekada, 2 = Labai retai, 3 = Kartais, 4 = Dažnai, 5 = Visada (žr. 5 priedą). Subskalės vidinio suderinamumo Cronbach alpha yra 0,78.

17 klausimų, kurių atsakymų variantai sudaryti remiantis Likerto skale, buvo sugrupuoti į tris subskales: *Tėvų kontrolė atlikti namų darbus*, kurią sudaro 8 klausimai, *Sunkumai atliekant namų darbus*, kurią sudaro 5 klausimai, du šios subskalės klausimai prieš duomenų skaičiavimą buvo perkoduoti, ir *Namų darbų atlikimo privalumai*, kurią sudaro 4 klausimai. Subskalių vidinio suderinamumo Cronbach alpha - 0,64 - 0,79 (žr. 4 priedą).

Pasitenkinimo mokykla įvertinimas. Mokinių pasitenkinimui mokykla matuoti buvo pasirinkta **Pasitenkinimo mokykla subskalė** (angl. *School Satisfaction Subscale*, Huebner, 1994; Gedutienė ir Lukšaitė - Samaitienė, 2018) iš *Daugiamatės mokinių pasitenkinimo gyvenimu skalės* lietuviškos versijos (angl. *Multidimensional Students' Life Satisfaction Scale*, Gedutienė ir Lukšaitė - Samaitienė, 2018). Autoriaus leidimą skalei išversti ir ją adaptuoti Lietuvoje gavo KU SHMF doc. dr. Reda Gedutienė.

Ši subskalė susideda iš aštuonių elementų, įvertinančių mokinių pasitenkinimo mokykla patirtį. Nurodomi šeši atsakymai į pateiktus teiginius, kurie sudaryti, remiantis Likerto skale: 1 = visiškai nesutinku, 2 = nesutinku, 3 = iš dalies nesutinku, 4 = iš dalies sutinku, 5 = sutinku, 6 = visiškai sutinku (žr. 6 priedą). 4, 5 ir 8 skalės teiginiai yra atvirkštiniai, todėl prieš duomenų skaičiavimą jų vertinimus reikia perkoduoti. Bendras pasitenkinimo mokykla balas gaunamas sudedant visų atsakymų įverčius ir juos padalijant iš aštuonių. Kuo aukštesnis balas, tuo pasitenkinimas mokykla didesnis (Gedutienė ir Lukšaitė - Samaitienė, 2018). Originalios subskalės vidinio suderinamumo Cronbach alpha yra 0,85 (Huebner, 1994), lietuviškos versijos Cronbach alpha yra 0,89 (Gedutienė ir Lukšaitė - Samaitienė, 2018), šio tyrimo vidinio suderinamumo Cronbach alpha yra 0,84.

Akademinių pasiekimų įvertinimas. Akademiniam pasiekimams įvertinti, mokiniams buvo užduoti 3 atviri klausimai, į kuriuos atsakant jie turėjo nurodyti matematikos pažymių vidurkį, lietuvių kalbos pažymių vidurkį ir bendrą pažymių vidurkį (žr. 7 priedą).

Informacija apie sociodemografinius rodiklius.

Sociodemografiniams rodikliams surinkti, mokiniams buvo užduoti 2 klausimai: nurodyti lytį ir klasę (žr. 8 priedą).

2.3. Tyrimo eiga

Tyrimas buvo atliekamas 2017 metų balandžio - gegužės mėnesiais. Darbo autorė kreipėsi į keturių mokyklų direktorius ir gavo leidimą atlikti tyrimą mokyklose. Gimnazijų mokinių ugdymo sutartyse su mokinių tėvais yra numatyta, kad mokiniai gali dalyvauti mokyklose organizuojamuose tyrimuose be atskiro tėvų leidimo, todėl tėvams iš anksto apie planuojamą tyrimą mokykloje nebuvo pranešta. Pagrindinių mokyklų ugdymosi sutartyse su mokinių tėvais punktas apie atliekamus mokykloje tyrimus nebuvo numatytas, todėl buvo paruoštos tėvams sutikimo formos dėl jų vaiko dalyvavimo tyrime. Tėvams nepageidaujant, kad jų vaikas dalyvautų tyrime, buvo galima nesutikti. Visi tėvai sutiko, kad jų vaikai dalyvautų tyrime.

Pedagogams klausimynai pateikti pedagogų posėdžių metu. Siekiant užtikrinti anonimiškumą, tiriamiesiems nereikėjo nurodyti vardo ir pavardės.

Mokiniai klausimynus pildė klasės valandėlių metu. Siekiant užtikrinti anonimiškumą, tiriamiesiems nereikėjo nurodyti vardo ir pavardės.

2.4. Duomenų apdorojimas

Apdorojant gautus duomenis iš pedagogų ir mokinių klausimynų atsakymų į atvirus klausimus, buvo išskirti dažniausiai pasitaikantys atsakymai ir jie pagal reikšmę sugrupuoti į vienodas atsakymų grupes. Namų darbų tikslams įvardyti buvo gautos 4 atsakymų grupės:

- Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas;
- Ugdyti savarankiškumą, stropumą;
- Pritaikyti įgytas žinias praktikoje;
- Pasiruošimas atsiskaitymams.

Namų darbų privalumams įvardyti buvo gautos 4 atsakymų grupės:

- Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas;
- Savarankiškumo ugdymas;
- Įgytų žinių kūrybiškas pritaikymas praktikoje;

- Laiko planavimo įgūdžių formavimas.

Namų darbų trūkumams įvardyti buvo gautos 5 atsakymų grupės:

- Užima daug laiko;
- Užduodama per daug;
- Per sudėtingi;
- Gali būti nuviliantys ir demotyvuojantys;
- Betikslis laiko švaistymas.

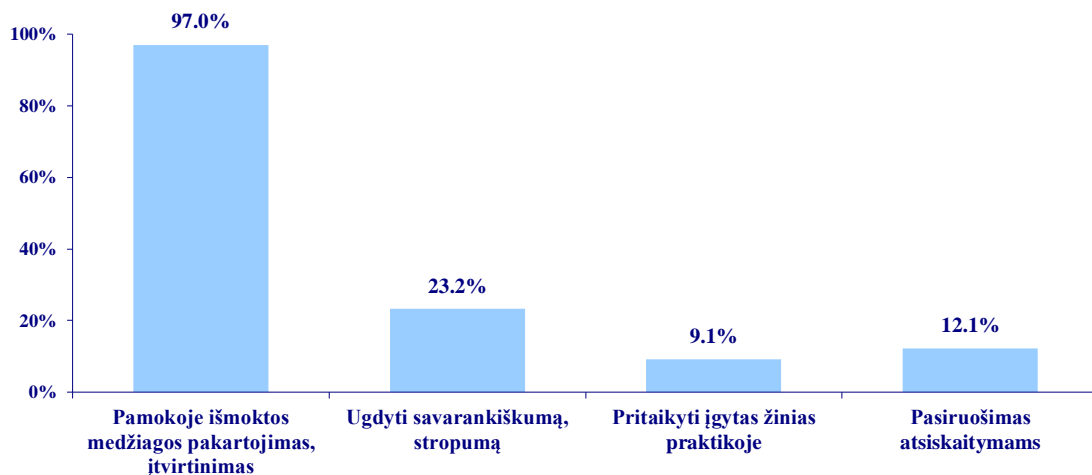
Duomenų analizei buvo naudojamas IBM SPSS 17.0 programinis paketas. Skalių skirstinių normalumui tikrinti buvo naudojami Kolmogorov - Smirnov ir Shapiro - Wilk statistiniai kriterijai. Subskalių vidiniam suderinamumui tikrinti buvo naudojamas Cronbach alpha koeficientas. Dviejų grupių palyginimui naudotas Chi kvadrato kriterijus, dažnių lentelės. Nepriklausomų imčių vidurkių palyginimui naudotas Mann - Whitney U testas.

Nuostatomis į namų darbų atlikimą, pasitenkinimo mokykla ir akademinį pasiekimų sąsajoms nustatyti buvo naudojama tiesinė regresinė analizė.

3. TYRIMO REZULTATAI

3. 1. Pedagogų nuostatų į mokinių namų darbų atlikimą įvertinimo rezultatai

Siekiant nustatyti pedagogų nuostatas į mokinių namų darbų atlikimą, pedagogų buvo prašoma įvertinti namų darbų tikslus, privalumus ir trūkumus, atsakyti kaip dažnai jų manymu namų darbai padeda geriau išmokti mokomąjį dalyką. Gauti rezultatai pateikiami žemiau esančiuose paveikslėliuose.

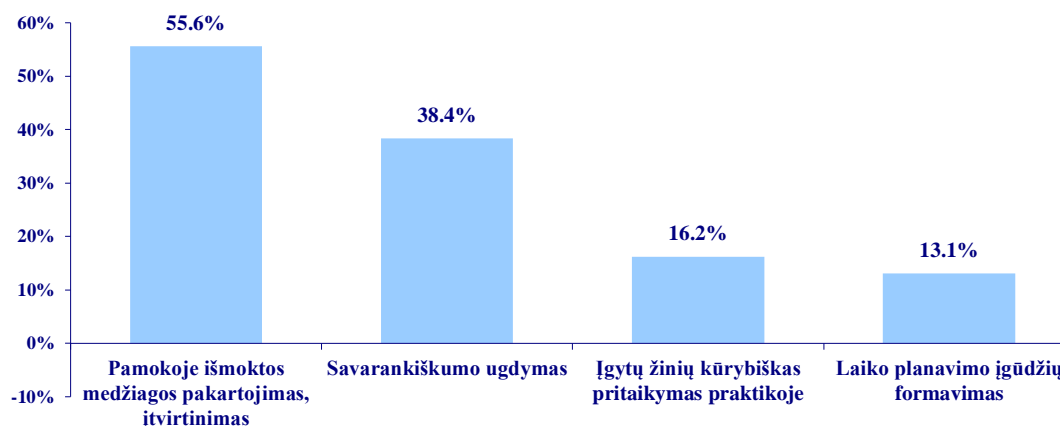

1 pav. Pedagogų nuostatų į namų darbų tikslus įvertinimo rezultatai

1 paveikslėlyje matome, kad pagrindiniu namų darbų tikslu net 97% pedagogų išskiria "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą". Į šią kategoriją buvo priskirti tokie pedagogų atsakymai: Pasikartoti pamokoje išgirstą medžiagą; Įtvirtinti žinias. "Ugdyti savarankiškumą, stropumą" (į šią atsakymų kategoriją priskirti atsakymai: Pasimokyti savarankiškai; Ugdyti savarankiškumą; Ugdyti stropumą; Ugdyti pareigos jausmą) šį tikslą įvardijo 23,2% pedagogų. "Pritaikyti įgytas žinias praktikoje" įvardijo 9,1% pedagogų ir "Pasiruošimas atsiskaitymams" – 12,1% pedagogų.

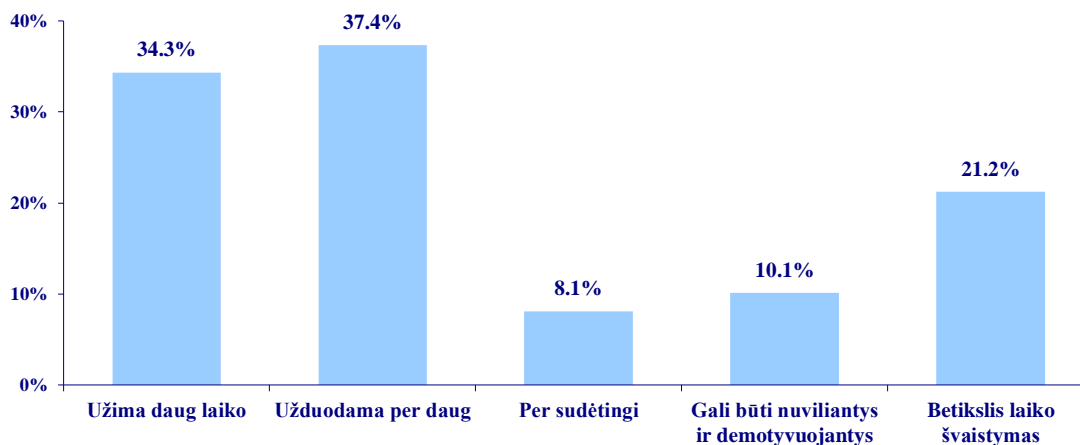
2 paveikslėlyje pateikiamos pedagogų nuostatos į namų darbų privalumus. Daugiausia pedagogų, 55,6%, namų darbų privalumu įvardijo "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas", 38,4% pedagogų mano, kad namų darbai ugdo mokinių savarankiškumą, 16,2% pedagogų mano, jog namų darbai padeda įgytas žinias pritaikyti praktikoje, 13,1% pedagogų mini, jog namų darbai

formuoja mokinių laiko planavimo įgūdžius (į šią atsakymų kategoriją priskirti atsakymai: Mokiniai gali patys nuspręsti kada ruošti namų darbus; Individualaus tempo pasirinkimas ruošiant namų darbus).

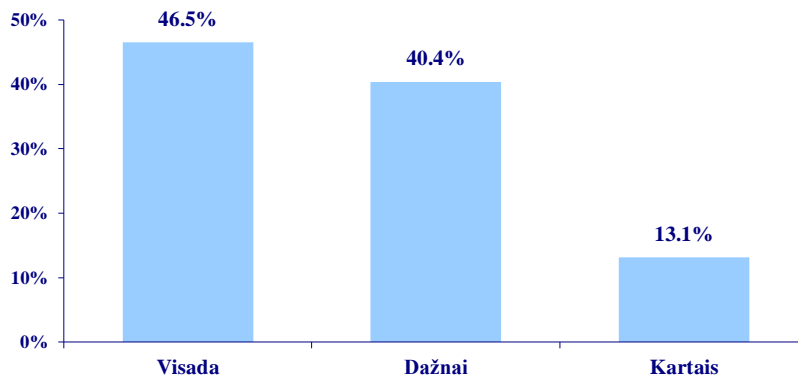
2 pav. Pedagogų nuostatų į namų darbų privalumus įvertinimo rezultatai

Pedagogų įvardijami namų darbų trūkumai buvo suskirstyti į 5 pagrindines kategorijas. 3 paveikslėlyje matome, kaip pasiskirstė pedagogų atsakymai: Namų darbai užima daug laiko (34,3%), namų darbų užduodama per daug (37,4%), namų darbai yra per sudėtingi (8,1%), namų darbai gali būti nuviliantys ir demotyvuojantys (10,1%), namų darbai yra betikslis laiko švaistymas (21,2%), ties šiuo teiginiu pedagogai pažymėjo, jog mokiniai dažnai namų darbus nusirašo vieni nuo kitų, atlieka juos interneto pagalba, ar visai neatlieka, tokiu atveju namų darbai tampa be tikslo ir neduoda jokios naudos mokiniams (žr. 3 paveikslėlį).

3 pav. Pedagogų nuostatų į namų darbų trūkumus įvertinimo rezultatai

Siekiant įvertinti pedagogų nuostatas dėl namų darbų naudingumo, pedagogams buvo pateiktas klausimas ar jų nuomone namų darbai padeda mokiniams geriau išmokti mokomąjį dalyką. Dauguma pedagogų (86,9%) įvardijo, jog namų darbai visada arba dažnai padeda mokiniams geriau išmokti mokomąjį dalyką. Likę 13,1% pedagogų pasirinko variantą "kartais" (žr. 4 paveikslėlį).

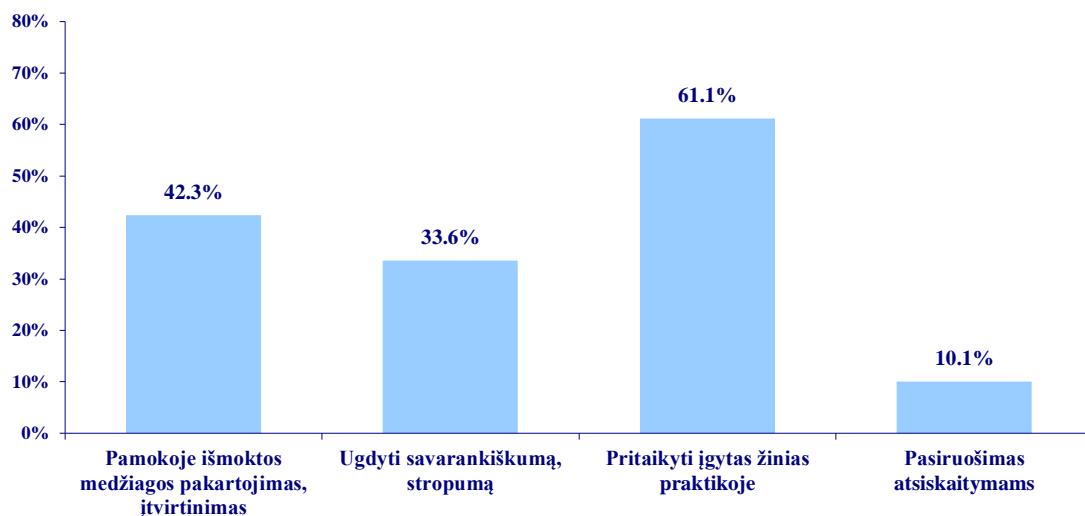

4 pav. Pedagogų nuostatų į namų darbų naudingumą įvertinimo rezultatai

Apibendrinant gautus rezultatus galime teigti, kad "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą" 97% pedagogų įvardija kaip namų darbų tikslą ir vieną iš pagrindinių namų darbų privalumų (55,6%). 38,4% pedagogų namų darbų privalumu įvardija "Savarankiškumo ugdymą". Išskirdami namų darbų trūkumus, 34,3% pedagogų įvardijo, jog namų darbai užima daug laiko ir jų yra užduodama per daug (37,4%). Dauguma pedagogų (86,9%) mano, jog namų darbai visada arba dažnai padeda mokiniams geriau išmokti mokomąjį dalyką.

3.2. Mokinių nuostatų į namų darbų atlikimą įvertinimo rezultatai

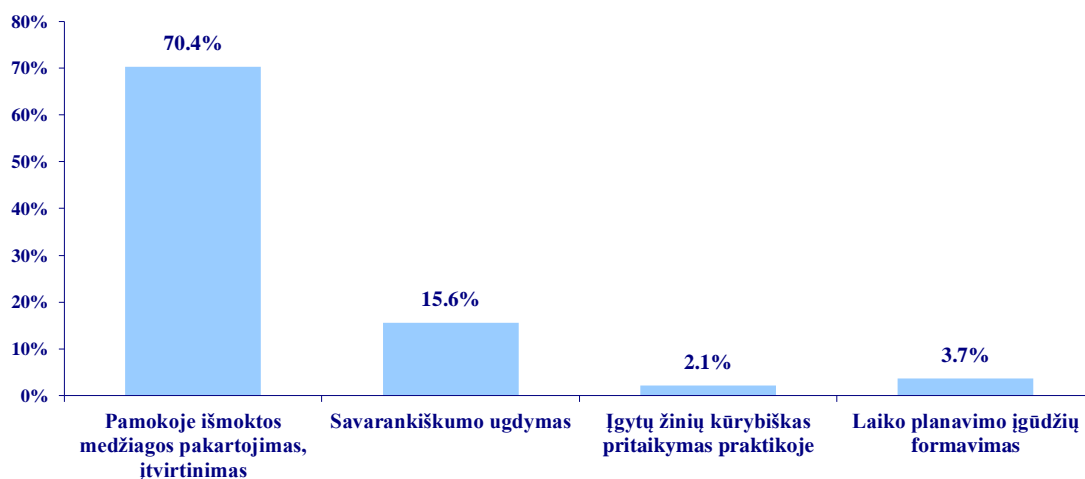
Siekiant palyginti mokinių nuostatas į namų darbų tikslus, privalumus ir trūkumus, naudotos dažnių lentelės ir rezultatai pateikiami paveikslėliuose.

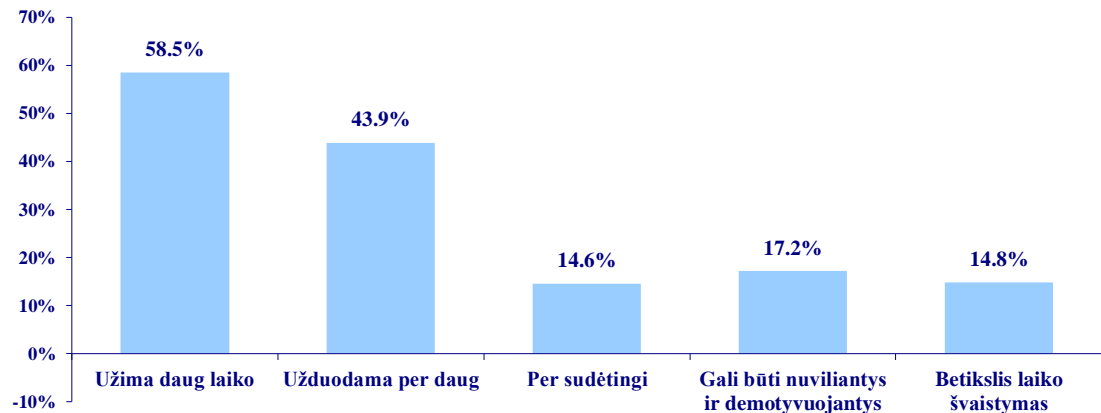
5 pav. Mokinių nuostatos į namų darbų tikslus

Pateiktame paveikslėlyje matome (žr. 5 paveikslėlį) į kokias kategorijas buvo sugrupuoti mokinių atsakymai apie namų darbų tikslus. Daugiausia mokinių namų darbų tikslu įvardijo "Pritaikyti įgytas žinias praktikoje" (61,1%), šiek tiek mažiau (42,3%) mokinių pažymi, kad namų darbai užduodami dėl pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimo, įtvirtinimo. "Ugdyti savarankiškumą, stropumą" pažymėjo 33,6% mokinių, 10,1% mokinių įvardijo, jog namų darbai užduodami, kad mokiniai pasiruoštų atsiskaitymams.

Didžioji dauguma apklaustų mokinių (70,4%), namų darbų privalumu įvardija pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą (žr. 6 paveikslėlį).

6 pav. Mokinių nuostatos į namų darbų privalumus

7 pav. Mokinių nuostatos į namų darbų trūkumus

Pateiktame 7 paveikslėlyje matome į kokias kategorijas buvo sugrupuoti mokinių atsakymai apie namų darbų trūkumus. Mokiniai įvardydami namų darbų trūkumus teigė, jog namų darbai užima daug laiko (58,5%), namų darbų kiekis yra per didelis (43,9%). Mažesnę dalis mokinių namų darbų trūkumus įvardija teigdami, jog namų darbai yra per sudėtingi (14,6%), namų darbai gali būti nuviliantys ir demotyvuojantys (17,2%), tai reiškia, kad namų darbai kelia mokiniams stresą, yra nuobodūs ir pan., namų darbai yra betikslis laiko švaistymas (14,8%), dalis mokinių pažymi, jog namų darbai yra dažnai netikrinami ir nevertinami, todėl jie nemato prasmės ruošiant namų darbus ir įvardija tai kaip betikslį laiko švaistymą (žr. 7 paveikslėlį).

Tolimesnėje rezultatų dalyje tikrinami skirtumai tarp mokinių nuostatų į namų darbų atlikimą. Todėl naudojant Kolmogorov - Smirnov ir Shapiro - Wilk kriterijus, patikrintas subskalių empirinio skirstinio normalumas. Subskalių ir skalės duomenų empirinis skirstinys statistiškai reikšmingai skiriasi nuo normaliojo skirstinio ($p < 0,05$), todėl šių skalių ir subskalės analizei šiame tyrime bus naudojami neparametriniai kriterijai (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Subskalių normalumo patikrinimo rezultatai

Subskalės	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistikos reikšmė	df	p	Statistikos reikšmė	df	p
Prieštaravimai atliekant namų darbus	0,99	378	0,0001	0,979	378	0,0001
Namų darbų atlikimo problematiškumas	0,078	378	0,0001	0,987	378	0,002
Namų darbų atlikimo privalumai	0,085	378	0,0001	0,985	378	0,001
Veiksniai, trukdantys atlikti namų darbus	0,066	378	0,0001	0,988	378	0,003

Apibendrinant gautus rezultatus galime teigti, kad pagrindiniu namų darbų tikslu 61,1% mokinių įvardijo "Pritaikyti įgytas žinias praktikoje". "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą ir įtvirtinimą" 42,3% mokinių įvardijo kaip namų darbų tikslą ir namų darbų privalumą (70,4%). Dauguma mokinių įvardydami namų darbų trūkumus, teigia, jog namų darbai užima daug laiko (58,5%) ir jų yra užduodama per daug (43,9%).

3.2.1. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų atlikimą įvertinimo rezultatai

Siekiant palyginti vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatas į namų darbų tikslus, privalumus, trūkumus, naudotas Chi kvadrato kriterijus.

6 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų tikslus palyginimas

Nuostatos į namų darbų tikslus	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)	Chi kvadrato patikros rezultatai		
			χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>
Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas	44,9%	40,0%	0,943	1	0,332
Ugdyti savarankiškumą, stropumą	33,1%	34,0%	0,031	1	0,861
Pritaikyti įgytas žinias praktikoje	60,7%	61,5%	0,027	1	0,869
Pasiruošimas atsiskaitymams	11,2%	9,0%	0,521	1	0,471

Iš gautų duomenų matome, kad progimnazistų ir gimnazistų nuostatos į namų darbų tikslus yra panašios ir statistiškai reikšmingi skirtumai nerasti (žr. 6 lentelę).

7 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatos į namų darbų privalumus yra panašios, tačiau vieną privalumą - "pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas", gimnazistai įvardija dažniau ir gautas skirtumas yra statistiškai reikšmingas ($p=0,0001$).

7 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų privalumus palyginimas

Nuostatos į namų darbų privalumus	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)	Chi kvadrato patikros rezultatai		
			χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>
Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas	59,0%	80,5%	20,901	1	0,0001***
Savarankiškumo ugdyimas	15,2%	16,0%	0,049	1	0,824
Įgytų žinių kūrybiškas pritaikymas praktikoje	1,1%	3,0%	1,601	1	0,206
Laiko planavimo įgūdžių formavimas	3,4%	4,0%	0,105	1	0,746

8 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatos į namų darbų trūkumus yra panašūs, tačiau vieną trūkumą - "užima daug laiko" gimnazistai įvardija dažniau nei progimnazistai ir skirtumas yra statistiškai reikšmingas ($p=0,0001$). Galima daryti prielaidą, kad gimnazistai namų darbams skiria didesnę dalį laiko, todėl ir įvardija šį trūkumą dažniau nei progimnazistai.

8 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų trūkumus palyginimas

Nuostatos į namų darbų trūkumus	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)	Chi kvadrato patikros rezultatai		
			χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>
Užima daug laiko	43,8%	71,5%	29,715	1	0,0001**
Užduodama per daug	46,1%	42,0%	0,633	1	0,426
Per sudėtingi	12,9%	16,0%	0,718	1	0,397
Gali būti nuviliantys ir demotyvuojantys	14,0%	20,0%	2,346	1	0,126
Betikslis laiko švaistymas	12,9%	16,5%	0,956	1	0,328

9 lentelėje pateikti duomenys atskleidžia, kad progimnazistai dažniau įvardija tėvų kontrolę atlikti namų darbus nei gimnazistai ir skirtumas yra statistiškai reikšmingas ($p=0,001$). Tai reiškia, jog progimnazistai dažniau nei gimnazistai namie barasi su artimaisiais dėl namų darbų, artimieji progimnazistams dažniau primena apie namų darbus, artimieji būna nusiminę dėl namų darbų, progimnazistus dažniau baudžia už namų darbų nedarymą, progimnazistams dažniau nei gimnazistams prireikia artimųjų pagalbos ruošiant namų darbus ir pan.

Antros subskalės "Sunkumai atlikti namų darbus" vertinimo rezultatai rodo, jog gimnazistai, dažniau nei progimnazistai įvardija sunkumus atliekant namų darbus. Gautas skirtumas yra statistiškai reikšmingas ($p=0,027$). Tai reiškia, jog gimnazistai dažniau nei progimnazistai vertina namų darbus kaip nuobodžius, ne visada iki galo juos atlieka, dažniau pasirenka visai neatlikti namų darbų ir būna labiau nusiminę dėl namų darbų nei progimnazistai (žr. 9 lentelę).

Trečios subskalės "Namų darbų atlikimo privalumai" vertinimo rezultatai rodo, jog gimnazistai išvelgia daugiau privalumų namų darbų atlikime nei progimnazistai. Gautas skirtumas yra statistiškai reikšmingas ($p=0,049$). Tai reiškia, jog gimnazistai dažniau nei progimnazistai mano, jog namų darbų ruošimas padeda gauti geresnius pažymius, suteikia galimybę mokytis iš bendraklasių, gilina mokomųjų dalykų žinias. Taip pat gimnazistai dažniau už progimnazistus yra apdovanojami už namų darbų atlikimą. Tik keletas mokinių įvardijo kokius apdovanojimus gauna: tėvai dažniausiai apdovanoja mokinius suteikdami leidimą, smagiai praleisti laisvalaikį su draugais (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbus palyginimas

Subskalės	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)	Mann-Whitney U patikros rezultatai		
	Rangų vidurkiai		U	Z	p
Tėvų kontrolė atlikti namų darbus	209,6	171,6	14223,0	-3,379	0,001**
Sunkumai atlikti namų darbus	176,3	201,2	15457,5	-2,217	0,027*
Namų darbų atlikimo privalumai	171,0	198,0	15501,5	-1,913	0,049*

Siekiant palyginti vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatas į namų darbų ruošimo dažnumą, laiko skyrimą namų darbams, nuostatas į namų darbų kiekį, sudėtingumą, naudotos dažnių lentelės.

Įvertinus vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų namų darbų ruošimo dažnumą matome, kad didesnė dalis progimnazistų nei gimnazistų namų darbus ruošia kiekvieną dieną, daugiau gimnazistų nei progimnazistų namų darbus ruošia beveik kiekvieną dieną, kartą per savaitę namų darbus ruošia panašus skaičius progimnazistų ir gimnazistų (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. Namų darbų ruošimo dažnumas, vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų rezultatų palyginimas

Namų darbų ruošimo dažnumas	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)
Kiekvieną dieną	62,9%	46,0%
Beveik kiekvieną dieną	26,4%	36,0%
Kartą per savaitę	10,7%	18,0%

11 lentelėje pateiktuose rezultatuose matome, kad progimnazistai ir gimnazistai namų darbams laiko skiria panašiai. Daugiausia mokinių pažymi, jog darbo dienomis namų darbams skiria 0,5 - 2 valandas, savaitgaliais ketvirtadalis mokinių skiria laiko namų darbams iki 0,5 valandos, daugelis kitų iki 2 valandų.

11 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų ruošai skiriamą laiką darbo dienomis ir savaitgaliais palyginimas

Laikas, skiriamas namų darbams		Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)
Darbo dienomis	Iki 0,5valandos	12,4%	19,0%
	0,5 - 1 valandą	21,3%	27,5%
	1 - 2 valandas	38,2%	29,0%
	2 - 3 valandas	18,5%	14,5%
	3 valandas ir daugiau	9,6%	10,0%
Savaitgaliais	Iki 0,5valandos	25,8%	26,0%
	0,5 - 1 valandą	25,8%	28,0%
	1 - 2 valandas	26,4%	24,5%
	2 - 3 valandas	15,7%	11,0%
	3 valandas ir daugiau	6,2%	10,5%

12 lentelėje pateiktuose rezultatuose matome, kad progimnazistų ir gimnazistų nuostatos į namų darbų kiekį yra panašios. Daugiau nei pusė mokinių (progimnazistų 56,7%, gimnazistų 60,5%) mano, jog namų darbų yra užduodama per daug. Didelė dalis mokinių (gimnazistų 41,6%, progimnazistų 38,0%) mano, jog namų darbų yra užduodama pakankamai.

12 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų kiekį palyginimas

Namų darbų kiekis	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)
Per daug	56,7%	60,5%
Pakankamai	41,6%	38,0%
Nepakankamai	1,7%	1,5%

Didžioji dauguma mokinių teigia, jog namų darbai yra vidutinio sunkumo (progimnazistų 61,2%, gimnazistų 59,0%), kad namų darbai yra gana sudėtingi mano 29,2% progimnazistų ir 27,0% gimnazistų. Mokinių nuostatos į namų darbų sudėtingumą yra panašios (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų sudėtingumą palyginimas

Užduodami namų darbai yra:	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)
Per lengvi	1,1%	2,0%
Gana lengvi	3,9%	7,5%
Nei lengvi, nei sudėtingi	61,2%	59,0%
Gana sudėtingi	29,2%	27,0%
Per sudėtingi	4,5%	4,5%

Analizuojant 14 lentelę, matome, kad atlikus vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus, palyginimą, statistiškai reikšmingas skirtumas nerastas ($p > 0,005$).

14 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus palyginimas

Subskalė	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)	Mann-Whitney U patikros rezultatai		
	Rangų vidurkiai		U	Z	p
Veiksniai, trukdantys atlikti namų darbus	181,1	197,0	16303,5	-1,414	0,157

15 lentelėje matome, kad "Aš nekenčiu mokyklos" pažymėjo 14,6% progimnazistų ir 10,0% gimnazistų, "Man nelabai patinka mokykla" - 25,3% progimnazistai ir 17,5% gimnazistų, "Man nei patinka, nei nepatinka mokykla", rinkosi daugiausia mokinių 46,0% - 48,3% ir tarp progimnazistų ir gimnazistų nėra skirtumo. "Man dažniausiai patinka mokykla" rinkosi daugiau gimnazistų (23,0%), nei progimnazistų (9,6%), "Man tikrai patinka mokykla" mokiniai rinkosi rečiausiai ir skirtumų tarp mokyklų nėra. Apibendrinant galima teigti, kad gimnazistams labiau patinka mokykla, nei progimnazistams.

15 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į mokyklą palyginimas

Teiginiai	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)
Aš nekenčiu mokyklos	14,6%	10,0%
Man nelabai patinka mokykla	25,3%	17,5%
Man nei patinka, nei nepatinka mokykla	48,3%	46,0%
Man dažniausiai patinka mokykla	9,6%	23,0%
Man tikrai patinka mokykla	2,2%	3,5%

Apibendrinant vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatas į namų darbų atlikimą galima teigti, kad nuostatos į namų darbų atlikimą skiriasi, rasti ir statistiškai reikšmingi skirtumai nuostatose į namų darbų privalumus, vieną namų darbų trukumą, prieštaravimus atlikti namų darbus, namų darbų atlikimo sunkumus ($p < 0,05$). Skirtumai išvelgiami ir kituose klausimuose apie namų darbų ruošimo dažnumą, skiriamą laiką namų darbų ruošai ir nuostatų į mokyklą. Vyresnieji progimnazistai ir jaunesnieji gimnazistai panašiai vertina namų darbų tikslus, užduodamų namų darbų kiekį, sudėtingumą ir veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus.

3.2.2. Merginų ir vaikinų nuostatų į namų darbų atlikimą įvertinimo rezultatai

Siekiant palyginti merginų ir vaikinų nuostatas į namų darbų tikslus, privalumus, trukumus, naudotas Chi kvadrato kriterijus.

Palyginus merginų ir vaikinų nuostatas į namų darbų tikslus, matome, kad merginos statistiškai reikšmingai ($p = 0,003$) dažniau nei vaikinai įvardijo, jog namų darbų tikslas yra "pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas" ir "pritaikyti įgytas žinias praktikoje" ($p = 0,0001$). Kitus du namų darbų tikslus "ugdyti savarankiškumą, stropumą", "pasiruošimas atsiskaitymams" merginos ir vaikinai įvardijo panašiai (žr. 16 lentelę).

16 lentelė. Merginų ir vaikinų nuostatų į namų darbų tikslus palyginimas

Nuostatos į namų darbų tikslus	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)	Chi kvadrato patikros rezultatai		
			χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>
Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas	48,8%	33,7%	8,654	1	0,003**
Ugdyti savarankiškumą, stropumą	30,7%	37,4%	1,880	1	0,170
Pritaikyti įgytas žinias praktikoje	69,8%	49,7%	15,720	1	0,0001**
Pasiruošimas atsiskaitymams	10,2%	9,8%	0,018	1	0,894

Iš 17 lentelėje pateiktų duomenų matome, kad merginos dažniau nei vaikinai namų darbų privalumu įvardijo "pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą" ir "savarankiškumo ugdymą, skirtumai statistiškai reikšmingai skiriasi ($p < 0,05$). Nedidelis procentas mokinių namų darbų privalumais įvardijo "įgytų žinių kūrybiškas pritaikymas praktikoje" ir "laiko planavimo įgūdžių formavimas", merginos ir vaikinai šiuos namų darbų privalumus įvardijo panašiai.

17 lentelė. Merginų ir vaikinų nuostatų į namų darbų privalumus palyginimas

Nuostatos į namų darbų privalumus	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)	Chi kvadrato patikros rezultatai		
			χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>
Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas	75,3%	63,8%	5,927	1	0,015*
Savarankiškumo ugdymas	19,1%	11,0%	4,535	1	0,033*
Įgytų žinių kūrybiškas pritaikymas praktikoje	2,3%	1,8%	0,105	1	0,746
Laiko planavimo įgūdžių formavimas	4,2%	3,1%	0,325	1	0,568

Atlikus merginų ir vaikinų nuostatų į namų darbų trūkumus palyginimą, gauti du statistiškai reikšmingi skirtumai. Merginos dažniau nei vaikinai įvardijo, jog namų darbai užima daug laiko ($p = 0,005$) ir namų darbų užduodama per daug ($p = 0,0001$). Šiuos du trūkumai mokinių įvardyti dažniausiai (žr. 18 lentelę).

18 lentelė. Merginų ir vaikinų nuostatų į namų darbų trūkumus palyginimas

Nuostatos į namų darbų trūkumus	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)	Chi kvadrato patikros rezultatai		
			χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>
Užima daug laiko	64,7%	50,3%	7,856	1	0,005**
Užduodama per daug	52,1%	33,1%	13,538	1	0,0001**
Per sudėtingi	14,4%	14,7%	0,007	1	0,934
Gali būti nuviliantys ir demotyvuojantys	19,5%	14,1%	1,916	1	0,166
Betikslis laiko švaistymas	15,3%	14,1%	0,113	1	0,737

Vertinant subskalių ir skalės normalumą, nustatyta, jog subskalė nėra pasiskirsčiusi pagal normalulųjį skirstinį, todėl naudoti neparametriniai kriterijai ir pasirinktas dviejų nepriklausomų imčių neparametrinis kriterijus Mann - Whitney U testas.

19 lentelėje pateikti duomenys atskleidžia, kad vaikinai dažniau įvardija tėvų kontrolę atlikti namų darbus nei merginos ir skirtumas yra statistiškai reikšmingas ($p=0,0001$). Tai reiškia, jog vaikinai dažniau nei merginos namie barasi su artimaisiais dėl namų darbų, artimieji vaikinams dažniau primena apie namų darbus, vaikinų artimieji būna nusiminę dėl namų darbų, vaikinus dažniau baudžia už namų darbų nedarymą ir jiems dažniau nei merginoms prireikia artimųjų pagalbos ruošiant namų darbus.

Antros subskalės "Sunkumai atlikti namų darbus" vertinimo rezultatai rodo, jog vaikinai, dažniau nei merginos įvardija sunkumus atliekant namų darbus. Gautas skirtumas yra statistiškai reikšmingas ($p=0,05$). Tai reiškia, jog vaikinai dažniau nei merginos vertina namų darbus kaip nuobodžius, ne visada iki galo juos atlieka, dažniau pasirenka visai neatlikti namų darbų ir būna labiau nusiminę dėl namų darbų nei merginos (žr. 19 lentelę).

Trečios subskalės "Namų darbų atlikimo privalumai" vertinimo rezultatai rodo, jog vaikinai įžvelgia daugiau privalumų namų darbų atlikime nei merginos. Gautas skirtumas yra statistiškai reikšmingas ($p=0,042$). Tai reiškia, jog vaikinai dažniau nei merginos mano, jog namų darbų ruošimas padeda gauti geresnius pažymius, suteikia galimybę mokytis iš bendraklasių, gilina mokomųjų dalykų žinias (žr. 19 lentelę).

19 lentelė. Merginų ir vaikinų nuostatų į namų darbus palyginimas

Subskalės	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)	Mann-Whitney U patikros rezultatai		
	Rangų vidurkiai		U	Z	p
Tėvų kontrolė atlikti namų darbus	171,6	213,2	13663,5	-3,674	0,0001***
Sunkumai atlikti namų darbus	175,8	207,6	14580,0	-2,807	0,005**
Namų darbų atlikimo privalumai	179,6	202,6	15394,0	-2,037	0,042*

Siekiant palyginti merginų ir vaikinų nuostatas į namų darbų ruošimo dažnumą, laiko skyrimą namų darbams, nuostatas į namų darbų kiekį, sudėtingumą, naudotos dažnių lentelės.

20 lentelėje pateikti rezultatai rodo, jog merginos, dažniau nei vaikinai ruošia namų darbus kiekvieną dieną (merginų 63,7%, vaikinų 41,1%), labai panašiai merginų ir vaikinų įvardijo, jog namų darbus ruošia beveik kiekvieną dieną. Ketvirdalis tyrime dalyvavusių vaikinų pažymėjo, jog namų darbus ruošia tik kartą per savaitę, tuo tarpu tik 6,5% merginų pažymėjo šį atsakymo variantą. Iš gautų rezultatų, matomų 20 lentelėje galime teigti, jog merginos, dažniau nei vaikinai ruošia namų darbus.

20 lentelė. Namų darbų ruošimo dažnumas, merginų ir vaikinų rezultatų palyginimas

Namų darbų ruošimo dažnumas	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)
Kiekvieną dieną	63,7%	41,1%
Beveik kiekvieną dieną	29,8%	33,7%
Kartą per savaitę	6,5%	25,2%

Iš gautų rezultatų matome, jog merginos darbo dienomis skiria daugiau laiko namų darbams, nei vaikinai. Daugiausia merginų (36,3%) įvardijo, jog namų darbus ruošia 1 - 2 valandas, daugiausia vaikinų (31,9%) nurodo, jog namų darbus ruošia 0,5 - 1 valandą ir 29,4% 1 - 2 valandas (žr. 21 lentelę).

21 lentelė. Merginų ir vaikinų nuostatų į namų darbų ruošai skiriamą laiką darbo dienomis ir savaitgaliais palyginimas

Laikas, skiriamas namų darbams		Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)
Darbo dienomis	Iki 0,5valandos	7,0%	27,6%
	0,5 - 1 valandą	19,1%	31,9%
	1 - 2 valandas	36,3%	29,4%
	2 - 3 valandas	23,7%	6,7%
	3 valandas ir daugiau	14,0%	4,3%
Savaitgaliais	Iki 0,5valandos	15,3%	39,9%
	0,5 - 1 valandą	23,3%	31,9%
	1 - 2 valandas	29,8%	19,6%
	2 - 3 valandas	19,5%	4,9%
	3 valandas ir daugiau	12,1%	3,7%

Iš 22 lentelėje pateiktų duomenų matome, kad merginų ir vaikinų nuostatos, kalbant apie užduodamų namų darbų kiekį yra panašios. Daugiau nei pusė merginų ir vaikinų mano, jog namų darbų yra užduodama per daug. 38,1% merginų ir 41,7% vaikinų teigia, jog namų darbų yra užduodama pakankamai ir tik 1,8% merginų ir 1,2% vaikinų mano, jog namų darbų užduodama nepakankamai.

22 lentelė. Merginų ir vaikinų nuostatų į namų darbų kiekį palyginimas

Namų darbų kiekis	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)
Per daug	60,0%	57,1%
Pakankamai	38,1%	41,7%
Nepakankamai	1,8%	1,2%

Daugiausia mokinių (merginų 61,4%, vaikinų 58,3%) pažymi, jog namų darbai yra nei lengvi, nei sudėtingi. Skirtumai tarp merginų ir vaikinų namų darbų sudėtingumo vertinimo matomi: merginos, dažniau nei vaikinai, įvardija, jog namų darbai yra gana sudėtingi (33,0% merginų ir 21,5% vaikinų) ir vaikinai, dažniau nei merginos mano, jog namų darbai yra per sudėtingi (merginų 0,5%, vaikinų 9,8%). Apibendrinant galime teigti, jog vaikinai, dažniau nei merginos, mano, jog namų darbai yra sudėtingi (žr. 23 lentelę).

23 lentelė. Merginų ir vaikinų nuostatų į namų darbų sudėtingumą palyginimas

Užduodami namų darbai yra:	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)
Per lengvi	0,5%	3,1%
Gana lengvi	4,7%	7,4%
Nei lengvi, nei sudėtingi	61,4%	58,3%
Gana sudėtingi	33,0%	21,5%
Per sudėtingi	0,5%	9,8%

Vertinant subskalės "Veiksniai, trukdantys atlikti namų darbus" normalumą, nustatyta, jog subskalė nėra pasiskirsčiusi pagal normalulųjį skirstinį, todėl naudoti neparametriniai kriterijai ir pasirinktas dviejų nepriklausomų imčių neparametrinis kriterijus Mann - Whitney U testas.

24 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad merginų ir vaikinų nuostatos į veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus yra panašios, statistiškai reikšmingi skirtumai negauti ($p > 0,05$). Merginos ir vaikinai, labiausiai trukdančiais veiksniais, nurodo telefono, kompiuterio ir kompiuterinių žaidimų naudojimą namų darbų ruošimo metu.

24 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus palyginimas

Subskalė	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)	Mann-Whitney U patikros rezultatai		
	Rangų vidurkiai		U	Z	p
Veiksniai, trukdantys atlikti namų darbus	190,0	188,8	17406,5	-0,110	0,912

25 lentelėje matome, jog merginos ir vaikinai mokyklą vertina panašiai. Daugiausia merginų (49,8%) ir vaikinų (43,6%) pažymėjo, jog jiems nei patinka, nei nepatinka mokykla. 17,7% merginų ir 15,3% vaikinų pažymi, jog jiems dažniausiai patinka mokykla. Mokykla nelabai patinka 19,1% merginų ir 23,9% vaikinų, mokyklos nekenčia 10,2% merginų ir 14,7% vaikinų. Kad mokykla tikrai patinka, pažymi 3,3% merginų ir 2,5% vaikinų. Nors ir nežymiai, bet matome, jog merginoms, truputį labiau nei vaikinams patinka mokykla.

25 lentelė. Merginų ir vaikinų nuostatų į mokyklą palyginimas

Teiginiai	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)
Aš nekenčiu mokyklos	10,2%	14,7%
Man nelabai patinka mokykla	19,1%	23,9%
Man nei patinka, nei nepatinka mokykla	49,8%	43,6%
Man dažniausiai patinka mokykla	17,7%	15,3%
Man tikrai patinka mokykla	3,3%	2,5%

Apibendrinant merginų ir vaikinų nuostatas į namų darbų atlikimą galima teigti, kad nuostatos į namų darbų atlikimą skiriasi. Rasti statistiškai reikšmingi skirtumai nuostatose į namų darbų tikslus, privalumus, trūkumus, prieštaravimus atlikti namų darbus, sunkumus atlikti namų darbus ($p < 0,05$). Skirtumai išvelgiami ir kituose klausimuose apie namų darbų ruošimo dažnumą, skiriamą laiką namų darbų ruošai, namų darbų sudėtingumą. Merginos ir vaikinai panašiai vertina užduodamų namų darbų kiekį, veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus. Merginų ir vaikinų nuostatos į mokyklą yra panašios.

3.1.2. Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų atlikimą įvertinimo rezultatai

Siekiant palyginti pedagogų ir mokinių nuostatas į namų darbų atlikimą naudotas Chi kvadrato kriterijus ir dažnių lentelės.

26 lentelėje pateikiama pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų tikslus palyginimas.

26 lentelė. Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų tikslus palyginimas

Nuostatos į namų darbų tikslus	Mokiniai (N = 378)	Pedagogai (N = 99)	Chi kvadratas		
			χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>
Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas	42,3%	97,0%	94,202	1	0,0001***
Ugdyti savarankiškumą, stropumą	33,6%	23,2%	3,910	1	0,048*
Pritaikyti įgytas žinias praktikoje	61,1%	9,1%	84,924	1	0,0001***
Pasiruošimas atsiskaitymams	10,1%	12,1%	0,358	1	0,550

Atlikus Chi kvadrato statistinę analizę, gauti trys statistiškai reikšmingi skirtumai tarp mokinių ir pedagogų vertinant jų nuostatas į namų darbų tikslus. 97,0% pedagogų namų darbų tikslu įvardija

"pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas", tą patį tikslą įvardija 42,3% mokinių ir skirtumas tarp šių grupių nuostatos į šį namų darbų tikslą yra statistiškai reikšmingas ($p=0,0001$). Namų darbų tikslu "pritaikyti įgytas žinias praktikoje" įvardijo 61,1% mokinių ir 9,1% pedagogų, gautas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p=0,0001$). "Ugdyti savarankiškumą, stropumą" įvardijo 33,6% mokinių ir 23,2% pedagogų, gautas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p=0,048$). Panašiai vertinamas namų darbų tikslas "pasiruošimas atsiskaitymams", šį tikslą įvardijo 10,1% mokinių ir 12,1% pedagogų (žr. 26 lentelę).

Siekiant palyginti pedagogų ir mokinių nuostatas į namų darbų privalumus naudotas chi kvadrato kriterijus. 27 lentelėje matome šiuos namų darbų privalumus: "pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas" - kurią įvardijo 70,4% mokinių ir 55,6% pedagogų, skirtumas statistiškai reikšmingas ($p=0,005$); "savarankiškumo ugdymas", kurią įvardijo 15,6% mokinių ir 38,4% pedagogų, gautas skirtumas yra statistiškai reikšmingas ($p=0,0001$); "įgytų žinių kūrybiškas pritaikymas praktikoje", kurią įvardijo 2,1% mokinių ir 16,2% pedagogų, skirtumas statistiškai reikšmingas ($p=0,0001$); "laiko planavimo įgūdžių formavimas", kurią įvardijo 3,7% mokinių ir 13,1% pedagogų, skirtumas statistiškai reikšmingas ($p=0,0003$).

27 lentelė. Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų privalumus palyginimas

Nuostatos į namų darbų privalumus	Mokiniai (N = 378)	Pedagogai (N = 99)	Chi kvadratas		
			χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>
Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas	70,4%	55,6%	7,824	1	0,005**
Savarankiškumo ugdymas	15,6%	38,4%	25,120	1	0,0001***
Įgytų žinių kūrybiškas pritaikymas praktikoje	2,1%	16,2%	32,389	1	0,0001***
Laiko planavimo įgūdžių formavimas	3,7%	13,1%	13,058	1	0,0003**

Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų trūkumus palyginimui naudotas chi kvadrato kriterijus. Iš gautų duomenų matome (žr. 28 lentelę), kad statistiškai reikšmingas skirtumas ($p=0,0001$) gautas įvardijant, jog namų darbai užima daug laiko, taip mano 58,5% mokinių ir 34,3% pedagogų. Kiti įvardyti namų darbų trūkumai nėra statistiškai reikšmingi, tačiau iš gautų duomenų matome, jog mokiniai, labiau nei mokytojai mano, kad namų darbų yra užduodama per daug, namų darbai yra per sudėtingi ir jie dažnai gali būti nuviliantys ir demotyvuojantys. Truputį dažniau pedagogai nei mokiniai namų darbų trūkumu įvardija betikslį laiko švaistymą.

28 lentelė. Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų trūkumus palyginimas

Nuostatos į namų darbų trūkumus	Mokiniai (N = 378)	Pedagogai (N = 99)	Chi kvadratas		
			χ^2	df	p
Užima daug laiko	58,5%	34,3%	18,348	1	0,0001**
Užduodama per daug	43,9%	37,4%	1,373	1	0,241
Per sudėtingi	14,6%	8,1%	2,864	1	0,091
Gali būti nuviliantys ir demotyvuojantys	17,2%	10,1%	2,980	1	0,084
Betikslis laiko švaistymas	14,8%	21,2%	2,372	1	0,124

Siekiant palyginti mokinių ir pedagogų nuostatas į namų darbų ruošimo dažnumą, naudotos dažnių lentelės.

29 lentelė. Namų darbų ruošimo dažnumas, pedagogų ir mokinių rezultatų palyginimas

Namų darbų ruošimo dažnumas	Mokiniai (N = 378)	Pedagogai (N = 99)
Kiekvieną dieną	54,0%	37,4%
Beveik kiekvieną dieną	31,5%	60,6%
Kartą per savaitę	14,6%	2,0%

Gauti rezultatai atskleidžia (žr. 29 lentelę), kad 54,0% mokinių namų darbus ruošia kiekvieną dieną, tuo tarpu taip mano tik 37,4% pedagogų. Daugiau nei pusė pedagogų (60,6%) mano, jog mokiniai namų darbus ruošia beveik kiekvieną dieną, tačiau 31,5% mokinių įvardija, kad namų darbus ruošia beveik kiekvieną dieną. 2% pedagogų mano, jog mokiniai namų darbus ruošia kartą per savaitę, bet šį atsakymo variantą renkasi 14,6% mokinių.

Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų ruošai skiriamą laiką palyginimui naudotos dažnių lentelės. Iš pateiktų duomenų 30 lentelėje matome, kad didžiausias procentas (33,3%) mokinių namų darbų ruošai skiria 1 - 2 valandas darbo dienomis, 1 - 2 valandas pažymėjo ir daugiausia pedagogų (48,5%). Įdomu pastebėti, kad tik 4,0% pedagogų pažymi, jog darbo dienomis mokiniai skiria 0,5val. namų darbų ruošai, tuo tarpu 15,9% mokinių pažymi, kad būtent tiek skiria laiko namų darbų ruošai darbo dienomis. Savaitgaliais mokinių namų darbų ruošos laikas pasiskirstęs beveik tolygiai nuo 0,5val. iki 2val. (23,9% - 27,0%). Net 40,4% pedagogų mano, kad savaitgaliais mokiniai namų darbų ruošai skiria 1 - 2 valandas.

30 lentelė. Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų ruošai skiriamą laiką darbo dienomis ir savaitgaliais palyginimas

Laikas skiriamas namų darbams		Mokiniai (N = 378)	Pedagogai (N = 99)
Darbo dienomis	Iki 0,5valandos	15,9%	4,0%
	0,5 - 1 valandą	24,6%	27,3%
	1 - 2 valandas	33,3%	48,5%
	2 - 3 valandas	16,4%	16,2%
	3 valandas ir daugiau	9,8%	4,0%
Savaitgaliais	Iki 0,5valandos	25,9%	7,1%
	0,5 - 1 valandą	27,0%	28,3%
	1 - 2 valandas	25,4%	40,4%
	2 - 3 valandas	13,2%	20,2%
	3 valandas ir daugiau	8,5%	4,0%

Siekiant palyginti pedagogų ir mokinių nuostatas į namų darbų kiekį naudotos dažnių lentelės. 31 lentelėje matome, kad daugiau nei pusė mokinių (58,7%) mano, jog namų darbų užduodama per daug, 39,7% mokinių mano, jog užduodamų namų darbų yra pakankamai ir tik 1,6% mokinių teigia, jog namų darbų užduodama nepakankamai. Pedagogų dauguma (73,7%) teigia, kad užduodamų namų darbų yra pakankamai, 26,3% mano, jog per daug.

31 lentelė. Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų kiekį palyginimas

Namų darbų kiekis	Mokiniai (N = 378)	Pedagogai (N = 99)
Per daug	58,7%	26,3%
Pakankamai	39,7%	73,7%
Nepakankamai	1,6%	0,0%

Norint palyginti pedagogų ir mokinių nuostatas į namų darbų sudėtingumą, naudotos dažnių lentelės. Gauti duomenys rodo (žr. 32 lentelę), kad daugiausia mokinių (60,1%) ir pedagogų (84,8%) teigia, jog namų darbai yra nei lengvi, nei sudėtingi, tačiau taip mano daugiau pedagogų nei mokinių. Nemaža dalis mokinių (28,0%) teigia, jog namų darbai yra gana sudėtingi.

32 lentelė. Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų sudėtingumą palyginimas

Namų darbų sudėtingumas	Mokiniai (N = 378)	Pedagogai (N = 99)
Per lengvi	1,6%	0%
Gana lengvi	5,8%	3,0%
Nei lengvi, nei sudėtingi	60,1%	84,8%
Gana sudėtingi	28,0%	11,1%
Per sudėtingi	4,5%	1,0%

Apibendrinant pedagogų ir mokinių nuostatas į namų darbų atlikimą galima teigti, kad nuostatos į namų darbų atlikimą skiriasi, pastebėta ir statistiškai reikšmingų skirtumų nuostatose į namų darbų tikslus, privalumus ir trūkumus ($p < 0,05$). Skirtumai išvelgiami ir kituose klausimuose apie namų darbų ruošimo dažnumą, skiriamą laiką namų darbams, nuostatas į namų darbų kiekį ir sudėtingumą.

3.3. Pasitenkinimo mokykla įvertinimo rezultatai

Siekiant palyginti mokinių pasitenkinimą mokykla pagal mokyklą ir lytį, buvo tikrinamas subskalės skirstinio normalumas. Subskalės skirstinio normalumui tikrinti naudoti Kolmogorov - Smirnov ir Shapiro - Wilk kriterijai. Gauti duomenys rodo (žr. 33 lentelę), kad subskalės skirstinys statistiškai reikšmingai skiriasi nuo normaliojo skirstinio, nes $p < 0,05$, todėl tolesnei duomenų analizei bus naudojami neparametriniai kriterijai.

33 lentelė. Pasitenkinimo mokykla subskalės normaliojo skirstinio patikrinimas

Subskalė	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistikos reikšmė	df	p	Statistikos reikšmė	df	p
Pasitenkinimas mokykla	0,059	378	0,003	0,991	378	0,020

Siekiant palyginti progimnazijose ir gimnazijose besimokančių mokinių pasitenkinimą mokykla buvo naudotas neparametrinis kriterijus Mann - Whitney U testas.

34 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų pasitenkinimo mokykla įverčių vidurkių palyginimai

Subskalė	Mokykla	N	Vidutinis rangas	Mann-Whitney testas		
				U	Z	p
Pasitenkinimas mokykla	Progimnazija	178	169,85	14302,5	-3,302	0,001**
	Gimnazija	200	206,99			

Atlikus dviejų grupių palyginimą, iš gautų rezultatų matome (žr. 34 lentelę), kad jaunesnieji gimnazistai statistiškai reikšmingai ($p=0,001$) jaučia didesnę pasitenkinimą mokykla, nei vyresnieji progimnazistai.

Siekiant palyginti merginų ir vaikinų pasitenkinimą mokykla taip pat naudotas Mann - Whitney U testas.

Atlikus dviejų grupių palyginimą, nustatyta, kad merginos jaučia didesnę pasitenkinimą mokykla nei vaikinai (žr. 35 lentelę), tačiau statistiškai reikšmingi skirtumai nerasti ($p=0,05$).

35 lentelė. Merginų ir vaikinų pasitenkinimo mokykla įverčių vidurkių palyginimai

Subskalė	Lytis	N	Vidutinis rangas	Mann-Whitney testas		
				U	Z	p
Pasitenkinimas mokykla	Merginos	215	198,71	15542,0	-1,884	0,050
	Vaikinai	163	177,35			

Apibendrinant mokinių pasitenkinimą mokykla, galima teigti, kad jaunesnieji gimnazistai jaučia aukštesnę pasitenkinimo mokykla jausmą nei vyresnieji progimnazistai, šiame tyrime tarp šių grupių pasitenkinimo mokykla rasti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p=0,001$). Taip pat nustatyta, kad merginos labiau nei vaikinai yra patenkintos mokykla, tačiau šių grupių palyginime skirtumai nėra statistiškai reikšmingi ($p=0,05$).

3.4. Akademinų pasiekimų įvertinimo rezultatai

Akademinų mokinių pasiekimų palyginimui naudotas t - testas. Lyginamos grupės vyresnieji progimnazistai ir jaunesnieji gimnazistai, merginos ir vaikinai, merginos ir vaikinai besimokantys progimnazijose ir gimnazijose.

Atlikus vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų akademinų pasiekimų palyginimą, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$). Iš pateiktos lentelės rezultatų (žr. 36 lentelę) matome, kad matematikos, lietuvių kalbos ir bendri pažymių vidurkiai didesni gimnazistų nei progimnazistų ir visi skirtumai šių grupių palyginime yra statistiškai reikšmingi.

36 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų akademinų pasiekimų palyginimo rezultatai

Pažymių vidurkiai	Progimnazistai (N = 178)	Gimnazistai (N = 200)	t-test patikros rezultatai		
	M ± SD		t	df	p
Matematikos pažymių vidurkis	6,51 ± 1,86	7,03 ± 1,67	-2,861	376	0,004**
Lietuvių kalbos pažymių vidurkis	6,86 ± 1,61	7,21 ± 1,35	-2,263	347	0,024*
Bendras pažymių vidurkis	7,41 ± 1,42	7,68 ± 1,23	-1,915	376	0,050*

Iš gautų rezultatų matome (žr. 37 lentelę), kad merginų matematikos pažymių vidurkis yra aukštesnis nei vaikinų ir gauti skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($p = 0,048$), lietuvių kalbos pažymių vidurkiai taip pat merginų aukštesni nei vaikinų ($p = 0,0001$). Atlikus bendrų pažymių vidurkių palyginimą nustatyta, kad merginų akademiniai pasiekimai yra aukštesni nei vaikinų ir skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($0,0001$).

37 lentelė. Merginų ir vaikinų akademinų pasiekimų palyginimo rezultatai

Pažymių vidurkiai	Merginos (N = 215)	Vaikinai (N = 163)	t-test patikros rezultatai		
	M ± SD		t	df	p
Matematikos pažymių vidurkis	6,92 ± 1,66	6,59 ± 1,91	1,765	322	0,048*
Lietuvių kalbos pažymių vidurkis	7,47 ± 1,23	6,49 ± 1,54	6,572	313	0,0001***
Bendras pažymių vidurkis	7,8 ± 1,24	7,22 ± 1,44	4,208	376	0,0001***

Įdomu buvo palyginti progimnazijose ir gimnazijose besimokančių merginų ir vaikinių akademinis pasiekimus, todėl atliktas palyginimas, kuriame matome, kad nesvarbu kurioje mokykloje mokosi, merginų akademinis pasiekimų vidurkiai yra aukštesni nei vaikinių. Gauti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp merginų ir vaikinių akademinis pasiekimų progimnazijose, gimnazijose statistiškai reikšmingi skirtumai gauti lyginant lietuvių kalbos ir bendrus pažymių vidurkius ($p < 0,05$). 38 lentelėje matome, kad lietuvių kalbos pažymių vidurkiai progimnazijose merginų yra daugiau nei 1 balu aukštesni už vaikinių, o gimnazijose beveik 1 balu aukštesni už vaikinių. Taip pat panašūs skirtumai stebimi ir bendruose pažymių vidurkiuose.

38 lentelė. Progimnazijose ir gimnazijose besimokančių merginų ir vaikinių akademinis pasiekimų palyginimai

Klausimai	Progimnazistai (N = 178)				Gimnazistai (N = 200)			
	Merginos (N = 116)	Vaikinai (N = 62)	t-test patikros rezultatai		Merginos (N = 99)	Vaikinai (N = 101)	t-test patikros rezultatai	
	M ± SD		t	p	M ± SD		t	p
Matematikos pažymių vidurkis	6,71 ± 1,75	6,12 ± 2,01	2,036	0,043*	7,17 ± 1,53	6,88 ± 1,79	1,232	0,219
Lietuvių kalbos pažymių vidurkis	7,29 ± 1,37	6,06 ± 1,72	5,240	0,0001**	7,68 ± 1,16	6,75 ± 1,37	5,153	0,0001**
Bendras pažymių vidurkis	7,69 ± 1,33	6,88 ± 1,45	3,754	0,0001**	7,93 ± 1,13	7,43 ± 1,40	2,795	0,006**

Atlikus akademinis pasiekimų palyginimus tarp vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų, merginų ir vaikinių, merginų ir vaikinių besimokančių progimnazijose ir gimnazijose, galime teigti, kad gimnazistų akademiniai pasiekimai yra aukštesni už progimnazistų akademinis pasiekimus. Merginų, nepriklausomai nuo mokyklos, kurioje mokosi, akademiniai pasiekimai yra aukštesni už vaikinių (žr. 38 lentelę).

3.5. Mokinių nuostatų į namų darbų atlikimą, pasitenkinimo mokykla ir akademinį pasiekimų sąsajos

Siekiant nustatyti sąsajas tarp nuostatų į namų darbų atlikimą, pasitenkinimo mokykla ir akademinį pasiekimų, atlikta tiesinė regresinė analizė.

39 lentelė. Vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų atlikimą sąsajos su pasitenkinimu mokykla ir akademiniais pasiekimais.

	Priklausomas kintamasis - Pasitenkinimas mokykla			
	<i>R</i>	<i>R</i> ²	<i>R</i> ² <i>pakoreguotas</i>	<i>Patikimumas</i>
	0,613	0,376	0,367	0,0001
Nepriklausomi kintamieji	Nestandartiniai koeficientai	Standartiniai koeficientai	t	ANOVA patikimumas
(Constant)	5,704		14,641	0,0001
Tėvų kontrolė atlikti namų darbus	-0,028	-0,021	-0,454	0,650
Sunkumai atliekant namų darbus	-0,486	-0,390	-7,492	0,0001
Namų darbų atlikimo privalumai	-0,358	-0,259	-5,561	0,0001
Bendras pažymių vidurkis	0,071	0,105	2,350	0,019

Atlikus regresinę analizę nustatyta, jog visi veiksniai koreliuoja su pasitenkinimu mokykla (žr. 39 lentelę). Rezultatų analizė rodo, jog sunkumai atliekant namų darbus ($p=0,0001$), namų darbų atlikimo privalumai ($p=0,0001$) ir bendras pažymių vidurkis ($p=0,019$) reikšmingai prognozuoja pasitenkinimą mokykla. Tai reiškia, jog gerėjant akademiniais pasiekimams, mažėjant sunkumams atliekant namų darbus ir namų darbų privalumams, didėja pasitenkinimas mokykla. Nustatyta, jog tėvų kontrolė atlikti namų darbus nėra reikšmingas kintamasis lemiantis pasitenkinimą mokykla.

4. REZULTATŲ APTARIMAS

Šiame tyrime siekta atskleisti pedagogų nuostatas į mokinių namų darbų atlikimą ir vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų atlikimo, pasitenkinimo mokykla ir akademinį pasiekimą sąsajas. Informacija apie nuostatas į namų darbų atlikimą, pasitenkinimą mokykla ir akademinį pasiekimą buvo gauta apklausus 378 dviejų progimnazijų ir dviejų gimnazijų mokinius ir 99 pedagogus.

Analizuojant pedagogų nuostatas į mokinių namų darbų atlikimą, nustatyta, jog 97% pedagogų mano, jog namų darbų tikslas yra pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas. Ši namų darbų tikslą, kaip pagrindinį, įvardijo ir Xu & Yuan (2003) atliktame tyrime. Xu (2010) atliktame tyrime kalbama apie panašius namų darbų tikslus, kuriuos įvardija pedagogai: namų darbų tikslai yra: kad mokiniai geriau suprastų tai, ko mokomasi klasėje; Ugdyti atsakomybę; Savo tempo pasirinkimas; Laiko planavimas. Namų darbų privalumais 55,6% pedagogų įvardijo pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą, savarankiškumo ugdymą (38,4%), įgytų įgūdžių kūrybišką pritaikymą praktikoje (16,2%), laiko planavimo įgūdžių formavimą (13,1%), apie savarankiškumo ugdymą ir laiko planavimo įgūdžių formavimą kalbėjo ir Xu (2010) atliktame tyrime, priskirdamas šiuos veiksnius namų darbų tikslams. Namų darbų pagrindiniai trūkumai, pasak pedagogų, yra tie, jog namų darbai užima daug laiko ir jų užduodama per daug. Dauguma pedagogų (86,9%) mano, jog namų darbai visada arba dažnai padeda mokiniams geriau išmokti mokomąjį dalyką.

Analizuojant mokinių nuostatas į namų darbų atlikimą, nustatyta, jog namų darbų tikslais mokiniai įvardija įgytų žinių pritaikymą praktikoje (61,1%), pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą (42,3%), šį tikslą įvardija mokiniai ir Xu (2010) atliktame tyrime, savarankiškumo ir stropumo ugdymą (33,6%), pasiruošimą atsiskaitymams (10,1%). Didžioji dauguma apklaustų mokinių (70,4%), namų darbų privalumu įvardija pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą. Mokiniai įvardydami namų darbų trūkumus, daugiausia išskyrė tai, jog namų darbai užima daug laiko (58,5%) ir jų yra užduodama per daug (43,9%). Madjar ir kolegos (2016) atliktame tyrime nustatyti tokie pat namų darbų trūkumai kaip ir šiame tyrime: namų darbai užima daug laiko, yra nuobodūs ir keliantys stresą.

Analizuojant vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatas į namų darbų atlikimą gauti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų privalumą "pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas" (gimnazistai šį privalumą įvardijo dažniau nei progimnazistai), į namų darbų trūkumą "Užima daug laiko" (gimnazistai

įvardijo dažniau nei progimnazistai). Statistiškai reikšmingi skirtumai rasti subskalėse Tėvų kontrolė atlikti namų darbus, Sunkumai atlikti namų darbus ir Namų darbų atlikimo privalumai. Tėvų kontrolę atlikti namų darbus dažniau įvardija patiriantys progimnazistai nei gimnazistai, o sunkumus atlikti namų darbus ir namų darbų atlikimo privalumus dažniau įvardija gimnazistai nei progimnazistai. Progimnazistų ir gimnazistų nuostatos į namų darbų tikslus šiame tyrime gautos panašios. Tyrimo metu nustatyta, kad namų darbus kiekvieną dieną dažniau ruošia progimnazistai nei gimnazistai. Skiriamas laikas namų darbams pas vyresnius progimnazistus ir jaunesnius gimnazistus yra panašus tiek darbo dienomis, tiek savaitgaliais. Darbo dienomis mokiniai namų darbams skiria 0,5 – 2 valandas, savaitgaliais taip pat iki 2 valandų. Progimnazistų ir gimnazistų nuostatos į namų darbų kiekį, sudėtingumą yra panašios. Trautwein ir kolegos (2006) atliktame tyrime nustatė, kad kuo vyresni tampa mokiniai, tuo jų vertės supratimas apie namų darbus kyla. Vyresni mokiniai tampa labiau motyvuoti mokytis ir sąžiningai atlikti namų darbus. Veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus mokiniai vertina panašiai. Labiausiai trukdančiais veiksniais mokiniai įvardija telefono, kompiuterio ir kompiuterinių žaidimų naudojimą namų darbų ruošimo metu. Corno & Xu (2004) tyrime įvardijo panašius veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus. Nuostatų į mokyklą palyginime gauti rezultatai rodo, kad gimnazistams mokykla labiau patinka nei progimnazistams.

Analizuojant merginų ir vaikinių nuostatas į namų darbų atlikimą gauti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp merginų ir vaikinių nuostatų į namų darbų tikslus "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas" ir "Pritaikyti įgytas žinias praktikoje", namų darbų privalumus "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas" ir "Savarankiškumo ugdymas", namų darbų trūkumus "Užima daug laiko" ir "Užduodama per daug", merginos visus šiuos teiginius įvardija dažniau nei vaikinai. Visose trijose namų darbų nuostatų subskalėse gauti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp merginų ir vaikinių. Tėvų kontrolę atlikti namų darbus, sunkumus atliekant namų darbus ir namų darbų atlikimo privalumus dažniau įvardija vaikinai nei merginos ($p < 0,05$). Tyrimo metu nustatyta, kad merginos dažniau nei vaikinai ruošia namų darbus kiekvieną dieną, o vaikinai dažniau nei merginos namų darbus ruošia kartą per savaitę. Nustatyta, kad per dieną daugiau laiko namų darbams skiria merginos. Merginų ir vaikinių nuostatos į namų darbų kiekį yra panašios. Vaikinai dažniau nei merginos mano, jog namų darbai yra sudėtingi. Skirtingi rezultatai gauti Niggli ir kolegų (2006) atliktame tyrime, kuriame nenustatyti skirtumai tarp merginų ir vaikinių įdedamų pastangų atliekant namų darbus. Merginų ir vaikinių nuostatos į veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus yra panašios. Nustatyta, kad merginoms labiau patinka mokykla nei vaikinams.

Analizuojant pedagogų ir mokinių nuostatas į namų darbų atlikimą gauti statistiškai reikšmingi skirtumai nuostatose į namų darbų tikslus, privalumus ir vieną namų darbų trūkumą "Užima daug laiko" ($p < 0,05$). Gauti rezultatai atskleidė, kad 54,0% mokinių namų darbus ruošia kiekvieną dieną, tačiau taip mano tik 37,4% pedagogų. Dauguma pedagogų (60,6%) mano, jog mokiniai namų darbus ruošia beveik kiekvieną dieną, 2,0% pedagogų mano, jog mokiniai namų darbus ruošia kartą per savaitę, tuo tarpu 14,6% mokinių įvardija, jog namų darbus ruošia kartą per savaitę. Gauti skirtumai pedagogų ir mokinių nuostatose į namų darbų ruošai skiriamą laiką darbo dienomis ir savaitgaliais. Pedagogai mano, jog mokiniai skiria daugiau laiko namų darbų ruošai, nei iš tikro mokiniai įvardija. Pedagogų ir mokinių nuostatų į namų darbų kiekį palyginime taip pat gauti skirtumai. Dauguma pedagogų (73,7%) teigia, kad užduoda namų darbų pakankamai, tačiau didžioji dalis mokinių (58,7%) teigia priešingai, jie įvardija, jog namų darbų mokytojai užduoda per daug. Panašios pedagogų ir mokinių nuostatos nustatytos dėl namų darbų sudėtingumo, daugiausia mokinių (60,1%) ir pedagogų (84,8%) teigia, jog užduodami namų darbai yra nei lengvi, nei sudėtingi. Esant panašių tyrimų trūkumui, sunku palyginti šio tyrimo rezultatus su kitų tyrimų rezultatais.

Tyrimo metu nustatyta, jog jaunesnieji gimnazistai yra labiau patenkinti mokykla nei vyresnieji progimnazistai ($p < 0,05$). Priešingas išvadas gavo Randolph ir kolegos (2010) atliktame tyrime, kurio metu nustatė, jog jaunesnio amžiaus mokiniai yra labiau patenkinti mokykla.

Merginos yra labiau patenkintos mokykla, nei vaikinai ($p = 0,05$), tačiau statistiškai reikšmingas skirtumas nenustatytas. Panašius tyrimų rezultatus savo tyrimuose atskleidė Randolph ir kolegos (2010) bei Danielsen ir kolegos (2009).

Analizuojant vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų akademinis pasiekimus, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai. Jaunesniųjų gimnazistų akademiniai pasiekimai yra aukštesni nei vyresniųjų progimnazistų. Panašius rezultatus savo analizėje atskleidė Gudynas ir kolegos (2009). Galime daryti prielaidą, kad tokie rezultatai gauti dėl to, jog po 8 klasių mokiniai gali rinktis kur mokintis, profesinėse mokyklose, pagrindinėse mokyklose ar gimnazijose. Tikėtina, jog gabesni mokiniai renkasi mokytis gimnazijose, todėl ir gimnazistų akademiniai pasiekimai yra aukštesni.

Analizuojant merginų ir vaikinų akademinis pasiekimus, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai. Merginų akademiniai pasiekimai yra aukštesni nei vaikinų. Guroo (2018) atliktame tyrime akademinis pasiekimų skirtumų tarp merginų ir vaikinų nenustatė.

Tyrinėjant sąsajas tarp nuostatų į namų darbų atlikimą, pasitenkinimo mokykla ir akademinis pasiekimų gautas statistiškai reikšmingas regresijos modelis. Rezultatų analizė parodė, kad sunkumai atlikti namų darbus, namų darbų atlikimo privalumai ir bendras pažymių vidurkis reikšmingai

prognozuoja pasitenkinimą mokykla. Tai reiškia, jog gerėjant akademiniam pasiekimams, mažėjant sunkumams atlikti namų darbus ir namų darbų privalumams, didėja pasitenkinimas mokykla. Nustatyta, jog tėvų kontrolė atlikti namų darbus nėra reikšmingas kintamasis, lemiantis pasitenkinimą mokykla. Dėl panašių tyrimų trūkumo, sunku palyginti šio tyrimo rezultatus su kitais tyrimais.

Tyrimo privalumu galima laikyti tai, jog Lietuvoje ir užsienio šalyse nėra atlikta daug tyrimų, kurie atskleistų sąsajas tarp nuostatų į namų darbų atlikimą, pasitenkinimo mokykla ir akademinį pasiekimą. Nuostatos į namų darbus Lietuvoje mažai tyrinėtos. Tyrimo privalumas ir tas, jog namų darbų nuostatomis nustatyti pasirinkti įvairūs klausimai ir nuostatos į namų darbus analizuotos įvairiapusiškai. Nuostatų į namų darbus tyrinėjimas galėtų padėti sukurti geresnę namų darbų sistemą, kuri atsižvelgtų ne tik į mokinių akademinį pasiekimą, bet ir į tai, kaip mokiniai jaučiasi mokykloje.

Tyrimo trūkumu galima laikyti tai, jog nors ir apklaustos buvo keturios N miesto mokyklos, didžioji dauguma pedagogų dalyvavusių tyrime yra iš gimnazijų, tai galėjo iškreipti pedagogų nuostatų į namų darbų atlikimą rezultatus. Taip pat tyrime dalyvavo daugiau mergaičių nei berniukų.

Tolimesniems tyrimams rekomenduojama ištirti įvairaus amžiaus mokinių nuostatas į namų darbus, į tyrimą įtraukiant ne tik pedagogus, bet ir tėvus. Tai padėtų atskleisti visapusiškas nuostatas į namų darbų atlikimą ir pagal tai būtų galima tobulinti namų darbų sistemą. Įvairūs tyrimai rodo, jog namų darbai užima daug laiko ir mokiniai praranda didelę dalį savo laisvalaikio, kurį galėtų praleisti su šeima ir draugais, o socialiniai santykiai vaidina svarbų vaidmenį pasitenkinimo mokykla jausmui. Tikslinga būtų ištirti kokius namų darbus ir koks jų kiekis būtų priimtinausias, kad nenukentėtų ugdymosi procesas ir pasitenkinimas mokykla. Taip pat svarbu ištirti veiksnius, trukdančius namų darbų atlikimui, kaip jie paveikia mokinių žinias ir akademinį pasiekimą. Tyrimo rezultatai padėtų mokiniams ir jų tėvams išsiaiškinti kokius dirgiklius labiausiai trukdo namų darbų ruošai. Tai galėtų padėti sudaryti rekomendacijas kaip kontroliuoti veiksnius, trukdančius atlikti namų darbus.

IŠVADOS

1. Tyrimo metu nustatyta, jog 97% pedagogų pagrindiniu namų darbų tikslu įvardijo "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą", namų darbų privalumais 55,6% pedagogų įvardijo "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą" ir 38,4% pedagogų – "Savarankiškumo ugdymą", namų darbų trūkumais 37,4% pedagogų įvardijo "Užduodama per daug", 34,3% pedagogų įvardijo "Užima daug laiko". 86,9% pedagogų mano, jog namų darbai visada arba dažnai padeda mokiniams geriau išmokti mokomąjį dalyką.

2. Tyrimo metu nustatyta, jog namų darbų tikslais 61,1% mokinių įvardijo "Pritaikyti įgytas žinias praktikoje" ir 42,3% mokinių – "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimas, įtvirtinimas", namų darbų pagrindiniu privalumu 70,4% mokinių įvardijo "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą", namų darbų trūkumais 58,5% mokinių įvardijo "Užima daug laiko", 43,9% mokinių įvardijo "Užduodama per daug".

3. Tyrimo metu nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai lyginant vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatas į namų darbų atlikimą rodo, jog jaunesnieji gimnazistai dažniau nei vyresnieji progimnazistai namų darbų privalumu įvardija "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą", namų darbų trūkumu įvardija "Užima daug laiko" ($p < 0,05$). Tėvų kontrolę atlikti namų darbus dažniau įvardija vyresnieji progimnazistai nei jaunesnieji gimnazistai, o sunkumus atlikti namų darbus ir namų darbų atlikimo privalumus dažniau įvardija jaunesnieji gimnazistai nei vyresnieji progimnazistai ($p < 0,05$). Nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp merginų ir vaikinių nuostatų į namų darbų atlikimą rodo, jog merginos dažniau nei vaikinai namų darbų tikslais įvardija "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą" ir "Pritaikyti įgytas žinias praktikoje", namų darbų privalumus "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą" ir "Savarankiškumo ugdymą", namų darbų trūkumus "Užima daug laiko" ir "Užduodama per daug" ($p < 0,05$). Tėvų kontrolę atlikti namų darbus, sunkumus atliekant namų darbus ir namų darbų atlikimo privalumus dažniau įvardija vaikinai nei merginos ($p < 0,05$).

4. Tyrimo metu nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai lyginant pedagogų ir mokinių nuostatas į namų darbų atlikimą rodo, jog mokiniai dažniau nei pedagogai namų darbų tikslais įvardija "Ugdyti savarankiškumą, stropumą" ir "Pritaikyti įgytas žinias praktikoje", o pedagogai dažniau nei mokiniai namų darbų tikslu įvardija "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą" ($p < 0,05$). Mokiniai dažniau nei pedagogai namų darbų privalumu įvardija "Pamokoje išmoktos medžiagos pakartojimą, įtvirtinimą", o pedagogai dažniau nei mokiniai namų darbų privalumais įvardija

"Savarankiškumo ugdymą", "Įgytų žinių kūrybišką pritaikymą praktikoje" ir "Laiko planavimo įgūdžių formavimą" ($p < 0,05$). Mokiniai dažniau nei pedagogai namų darbų trukumu įvardija "Užima daug laiko" ($p < 0,05$).

5. Tyrimo rezultatai rodo, jog jaunesnieji gimnazistai yra labiau patenkinti mokykla nei vyresnieji progimnazistai ($p < 0,05$). Merginos yra labiau patenkintos mokykla, nei vaikinai ($p > 0,05$), tačiau statistiškai reikšmingai nesiskiria.

6. Šiame tyrime nustatyta, jog jaunesniųjų gimnazistų akademiniai pasiekimai yra aukštesni nei vyresniųjų progimnazistų ($p < 0,05$). Merginų akademiniai pasiekimai yra aukštesni už vaikinų akademinis pasiekimus ($p < 0,05$).

7. Tyrime nustatyta, kad vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų nuostatos į namų darbų atlikimą ir akademiniai pasiekimai, reikšmingai prognozavo mokinių pasitenkinimą mokykla.

LITERATŪRA

- Akhtar, S., N., Tatlah, I., A., & Iqbal, M. (2018). Relationship between extrinsic motivation and students' academic achievement: a secondary level study. *Journal of Research and Reflections in Education, 12*(1), 93–101.
- Ahmavaara, A., & Houston, D. (2007). The effects of selective schooling and self - concept on adolescents' academic aspiration: An examination of dweck's self - theory. *British Journal of Educational Psychology, 77*, 613–632.
- Akioka, E., & Gilmore, L. (2013). An intervention to improve motivation for homework. *Australian Journal of Guidance and Caunselling, 23*(2), 34–48.
- Arciuli, J., Emerson, E., & Llewellyn, G. (2018). Adolescents' self - report of school satisfaction: The interaction between disability and gender. *School Psychology Quarterly, 1*(1), 1–11.
- Axelrod, M., I., Zhe, E., I., Haugen, K., A., & Klein, J., A. (2009). Self - Management of on - task homework behavior: a promising strategy for adolescents with attention and behavior problems. *School Psychology Review, 38*(3), 325–333.
- Baker, J. A., Dilly, L. J., Aupperlee, J. L. & Patil, S. A. (2003). The developmental context of school satisfaction: schools as psychologically healthy environments. *School Psychology Quarterly, 18*(2), 206–221.
- Bembenutty, H. (2011). Meaningful and maladaptive homework practices: The role of Self - efficacy and Self - regulation. *Queens College of the City University of New York, 22*(3), 448–473.
- Betz, N. E. (2004). Contributions of self-efficacy theory to career counseling: a personal perspective. *The Career Development Quarterly, 52*, 340–353.
- Casas, F., Baltatescu, S., Bertran, I., Gonzalez, M., & Hatos, A. (2013). School satisfaction among adolescents: Testing different indicators for its measurement and its relationship with overall life satisfaction and subjective well - being in Romania and Spain. *Springer Science + Business Media, 111*, 665–681.
- Cemalcilar, Z. (2010). Schools as socialisation contexts: understanding the impact of school climate factors on students sense of school belonging. *Applied Psychology: an International Review, 59*(2), 243–272.
- Corno, L., & Xu, J., (2003). Family help and homework management reported by middle school students. *The Elementary School Journal, 103*(5), 503–517.
- Corno, L., & Xu, J. (2004). Homework as the job childhood. *Theory Into Practise, 43*(3), 227–233.

- Černiauskaitė, N. (2012). Alternatyvi mokykla: samprata ir kriterijai. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 29, 73–84.
- Danielsen, A., G., Breivik, K., & Wold, B. (2011). Do perceived academic competence and school satisfaction mediate the relationships between perceived support provided by teachers and classmates, and academic initiative? *Scandinavian Journal of Educational Research*, 55(4), 379–401.
- Danielsen, A., G., Samdal, O., Hetland, J., & Wold, B. (2009). School - related social support and students' perceived life satisfaction. *The Journal of Educational Research*, 102(4), 303–319.
- Denning, E., C., Brannan, D., Murphy, L., A., Losco, J., A., & Payne, D., N. (2018). Not all roles are the same: an examination between work – family – school satisfaction, social integration, and negative affect among college students. *Psi Chi Journal of Psychological Research*, 23(2), 166–178.
- Deslandes, R., & Rousseau, M. (2008). Evolution and relation of students' homework management strategies and their parents' help in homework during the transition to high school. *Social Sciences and Humanities Research Council of Canada*, 1–22.
- Diseth, A. (2002). The relationship between intelligence approaches to learning and academic achievement. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 46(2), 219–230.
- Edwards, O., & Ray, S. (2008). An attachment and school satisfaction framework for helping children raised by grandparents. *School Psychology Quarterly*, 23(1), 125–138.
- Gaudreau, P., Gunnell, K. E., Hoar, S., Thompson, A., & Lelievre, J. (2015). Optimism, pessimism, and coping in a Dual - Domain model of sport and school satisfaction. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(2), 140–152.
- Gedutienė, R. ir Lukšaitė - Samaitienė, I. (2018). Daugiamatės mokinių pasitenkinimo gyvenimu skalės lietuviškosios versijos psichometriniai rodikliai. *Ugdymo psichologija*, 29, 5–22.
- Gerritsen, D., & Zenderen, K., V. (2012). School satisfaction of migrant youth: The role of ethnicity, gender and social network. *The International Journal of Diversity in Organizations, Communities and Nations*, 11, 27–43.
- Gonida, E., N., & Cortina, K., S. (2014). Parental involvement in homework: relations with parent and student achievement – related motivational beliefs and achievement. *The British Psychological Society*, 84, 376–396.
- Gudynas, P., Bigelienė, D., Dargytė, J. ir Uginčienė, E. (2009). Lietuvos mokyklų tinklas: ar užtikrinamos lygios mokymosi galimybės? *Švietimo problemos analizė*, 7(35), 1–8.

- Guroo, T., A. (2018). Gender analysis of academic achievement among the high school students of urban Srinagar and rural Bandipora districts. *Scholedge International Journal of Multidisciplinary & Allied Studies*, 5(1), 1–10.
- Huebner, E., S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*, 6(2), 149–158.
- Jiang, X., Huebner, E. S., & Siddall, J. (2012). A short – term longitudinal study of differential sources of school – related social support and adolescents’ school satisfaction. *Springer Science + Business Media Dordrecht*, 114, 1073–1086.
- Katz, I., Kaplan, A., & Gueta, G. (2010). Students' needs, teachers' support, and motivation for doing homework: a cross - sectional study. *The Journal of Experimental Education*, 78, 246–267.
- Kim, D. H., & Kim, J. H. (2012). Social relations and school life satisfaction in South Korea. *Social Indicators Research Journal*, 112, 105–127.
- Koiv, K. (2014). Mokyklos klimato, mokyklos saugumo ir paauglių asocialaus elgesio tarpusavio ryšys: lyginamasis aspektas trijų tipų mokyklose. *Socialinis ugdymas*, 38(2), 160–170.
- Koseoglu, Y. (2015). Self - Efficacy and academic achievement - a case from Turkey. *Journal of Education and Practise*, 6(29), 131–141.
- Kratavičienė, R. (2014). Studentų asmenybės bruožų ir akademinų pasiekimų sąsajos. *Ugdymo psichologija*, 25, 74–91.
- Kurt, U., & Tas, Y. (2019). Prediction of students' strategies for doing science homework by parental support and students' goal orientation. *Pegem Egitim ve Ogretim Dergisi*, 9(2), 585–604.
- Legeckaitė, I. ir Pilkauskienė, I. (2013). Paauglių, augančių alkoholio vartojimo problemų turinčiose šeimose, vaidmens šeimoje ir akademinų pasiekimų sąsajos. *Socialinis darbas. Patirtis ir metodai*, 12(2), 91–107.
- Madjar, N., Shklar, N., & Moshe, L. (2016). The role of parental attitudes in childrens' motivation toward homework assignments. *Psychology in the Schools*, 53(2), 173–188.
- Merkys, G. ir Bubelienė, D. (2017). Pamokos efektyvumo paradoksai: netikėti empiriniai radiniai apie namų darbų kiekį ir mokytojo reiklumą. *Pedagogika*, 127(3), 104–118.
- Mikuličiūtė, V. (2012). Komandos sutelktumo, pasitikėjimo ja, suvokto aš ir kolektyvinio efektyvumo, patiriamo streso ir veiklos efektyvumo sąveika karinėse komandose. *Psichologija mokslo darbai*, 46, 105–122.

- Niggli, A., Trautwein, U., Ludtke, O., & Shnyder, I. (2006). Predicting homework effort: Support for a domain - specific, multilevel homework model. *Journal of Educational Psychology, 98*(2), 438–456.
- O'Malley, M., Voight, A., Renshaw, T., L., & Eklund, K. (2015). School climate, family structure, and academic achievement: a study of moderation effects. *School Psychology Quarterly, 30*(1), 142–157.
- Oubrayrie - Roussel, N., & Safont - Mottay, C. (2011). Adolescent homework management strategies and perceptions of parental involvement. *International Journal about Parents in Education, 5*(2), 78–85.
- Ozgenel, M., Caliskan Yilmaz, F., & Baydar, F. (2018). School climate as a predictor of secondary school students' school attachment. *Eurasian Journal of Educational Research, 78*, 87–116.
- Pajares, F. (2002). Overview of social cognitive theory and of self-efficacy. Prieiga per internetą: <http://www.uky.edu/~eushe2/Pajares/eff.html> [žiūrėta 2015-02-25].
- Power, T. J., Mautone, J. A., Watkins, M. W., & Walcott, C. M. (2014). Examining the validity of the homework performance questionnaire: Multi - informant assessment in elementary and middle school. *School Psychology Quarterly, 1*–16.
- Rakickienė, L. ir Girdzijauskienė, S. (2014). Pradinio mokyklinio amžiaus vaikų vykdomųjų funkcijų ir akademių pasiekimų sąsajos. *Psichologija, 50*, 63–78.
- Randolph, J. J., Kangas, M., & Ruokamo, H. (2010). Predictors of Dutch and Finnish children's satisfaction with schooling. *Journal of Happiness Studies, 11*, 193–204.
- Tian, L. L., Chen, H., & Huebner, E. S. (2013). The longitudinal relationships between basic psychological needs satisfaction at school and school – related subjective well – being in adolescents. *Springer Science+Business media Dordrecht, 119*, 353–372.
- Tian, L. L., & Gilman, R. (2009). School satisfaction among chinese mainland adolescents. *Social behavior and personality, 37*(8), 1095–1100.
- Tian, L. L., Liu, W., & Gilman, R., (2010). Explicit and implicit school satisfaction. *Social Behavior and Personality, 38*(10), 1345–1354.
- Trautwein, U., Ludtke, O., Kastens, C., & Koller, O. (2006). Effort on homework in grades 5 - 9: development, motivational antecedents, and the association with effort on classwork. *Child Development, 77*(4), 1094–1111.
- Tulbure, C. (2014). Factors of personality involved in adolescents' academic achievement. *Research Journal of Agricultural Science, 46*(2), 412–416.

- Vrdoljak, G., & Velki, T. (2012). Metacognition and intelligence as predictors of academic success. *Croatian Journal of Education, 14*(4), 799–815.
- Zullig, K. J., Ghani, N., Patton, J. M., Collins, R., Hunter, A. A., Huebner, E. S., & Zhang, J. (2015). Preliminary development of a revised version of the school climate measure. *Psychological Assessment, 27*(3), 1072–1081.
- Zullig, K. J., Huebner, E. S., & Patton, J. M. (2011). Relationships among school climate domains and school satisfaction. *Psychology in the Schools, 48*, 133–145.
- Xu, J., & Yuan, R. (2003). Doing homework: listening to students', parents', and teachers' voices in one urban middle school community. *School Community Journal, 13*(2), 25–44.
- Xu, J. (2010). Homework purposes reported by secondary school students: a multilevel analysis. *The Journal of Educational Research, 103*, 171–182.

SANTRAUKA

Eglė Giedraitė. *Pedagogų ir vyresniųjų progimnazistų bei jaunesniųjų gimnazistų nuostatos į namų darbų atlikimą: sąsajos su jų pasitenkinimu mokykla ir akademiniais pasiekimais.* Pedagoginės psichologijos studijų programos magistro baigiamasis darbas. Darbo vadovė dr. doc. Reda Gedutienė, Klaipėdos universitetas: Klaipėda. 60 p.

Šio tyrimo tikslas yra atskleisti pedagogų, vyresniųjų progimnazistų, jaunesniųjų gimnazistų nuostatų į namų darbų atlikimą, pasitenkinimo mokykla ir akademinį pasiekimą sąsajas.

Tyrimo dalyvavo 99 pedagogai ir 378 7 - tų - 10 - tų klasių mokiniai (200 merginų ir 178 vaikinai) iš N miesto dviejų progimnazijų ir dviejų gimnazijų.

Pedagogų nuostatoms į namų darbų atlikimą nustatyti buvo naudojamas darbo autorės sukurtas klausimynas. Klausimynas sukurtas remiantis Vaikų nuostatų į namų darbų atlikimą klausimynu (*Children's Attitude to Homework Questionnaire*). Pedagogams buvo užduoti 9 klausimai. Mokinių nuostatoms į namų darbų atlikimą matuoti buvo naudotas *Vaikų nuostatų į namų darbų atlikimą klausimynas* (angl. *Children's Attitude to Homework Questionnaire*, Akioka & Gilmore, 2013), klausimynas papildytas darbo autorės. Pasitenkinimo mokykla įvertinimui naudota Pasitenkinimo mokykla subskalė (angl. *School Satisfaction subscale*, Huebner, 1994). Mokinių akademiniam pasiekimams įvertinti, mokiniams buvo užduoti 3 atviri klausimai, į kuriuos atsakant jie turėjo nurodyti lietuvių kalbos, matematikos ir bendrą pažymių vidurkį. Mokiniams buvo pateikti klausimai apie jų sociodemografinius duomenis. Mokiniai buvo prašomi užpildyti klausimyną, sudarytą iš 35 klausimų.

Tyrimo rezultatai parodė, kad pedagogų ir mokinių nuostatos į namų darbų tikslus, privalumus ir vieną namų darbų trūkumą "Užima daug laiko" reikšmingai skiriasi. Nustatyti reikšmingi skirtumai tarp vyresniųjų progimnazistų ir jaunesniųjų gimnazistų, merginų ir vaikinų, nuostatų į namų darbų atlikimą. Tėvų kontrolę atlikti namų darbus dažniau patiria progimnazistai ir vaikinai, sunkumus atliekant namų darbus ir namų darbų privalumus dažniau įvardija gimnazistai ir vaikinai. Jaunesnieji gimnazistai yra labiau patenkinti mokykla nei vyresnieji progimnazistai. Merginos yra labiau patenkintos mokykla nei vaikinai. Jaunesniųjų gimnazistų akademiniai pasiekimai yra aukštesni už vyresniųjų progimnazistų akademinį pasiekimą. Merginų akademiniai pasiekimai yra aukštesni už vaikinų akademinį pasiekimą. Mokinių nuostatos į namų darbų atlikimą ir akademiniai pasiekimai, reikšmingai prognozavo mokinių pasitenkinimą mokykla.

Raktiniai žodžiai: nuostatos į namų darbus, pasitenkinimas mokykla, akademiniai pasiekimai.

SUMMARY

Eglė Giedraitė. *The Attitudes of Educators, Senior Students of Progymnasiums and Junior Students of Gymnasiums to Homeworks: Links with School Satisfaction and Academic Achievements.* Master's Thesis in Educational Psychology Study. Supervisor assoc. prof. Reda Gedutienė, Klaipėda University: Klaipėda. 60 p.

The aim of this research is to reveal the attitudes of educators, senior students of progymnasiums and junior students of gymnasiums to homeworks and links with their school satisfaction and academic achievements.

99 educators and 378 students of 7 – 10 forms (200 girls and 178 boys) from two progymnasiums and two gymnasiums of town N took part in the research.

The questionnaire, made by the author of this thesis, was used to establish the educators' attitudes to homeworks. The questionnaire was founded on basis of Children's Attitude to Homework Questionnaire. Educators were asked 9 questions. Students attitudes to homeworks were measured by using *Children's Attitude to Homework Questionnaire* (Akioka & Gilmore, 2013), which was enriched by the author of this thesis. To measure school satisfaction *School Satisfaction subscale* (Huebner, 1994) was used. 3 open questions were given to students to evaluate their academic achievements, in their answers they had to point out their Lithuanian, Mathematics and total average mark. Students were given questions about their sociodemographic facts. Students were asked to fulfill the questionnaire, made of 35 questions.

The result of research showed that there are important differences among educators and students' attitudes to the aims and advantages of homeworks and one disadvantage „It takes much time“. Significant differences were established among the attitudes toward homeworks of senior progymnasium students and junior gymnasium students, girls and boys. Parental control in homeworks is more often experienced by senior progymnasium students and boys, senior progymnasium students and boys more often object to homeworks, junior gymnasium students and boys more often mention about difficulties and advantages of homeworks. Junior gymnasium students are more satisfied with school than senior progymnasium students. Girls are more satisfied with school than boys.

Academic achievements of junior gymnasium students are higher than senior progymnasium students. Academic achievements of girls are higher than boys. Attitudes to homeworks and academic achievements significantly predicted students satisfaction with school.

Keywords: Attitudes toward homework, satisfaction with school, academic achievements.

PRIEDAI

1 PRIEDAS. PEDAGOGŲ NUOSTATŲ Į NAMŲ DARBŲ ATLIKIMĄ KLAUSIMYNAS

1. Kaip manote, koku tikslu yra užduodami namų darbai?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

2. Kaip manote, kokie yra namų darbų privalumai?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

3. Kaip manote, kokie yra namų darbų trūkumai?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

4. Jūsų manymu, kaip dažnai moksleiviai ruošia namų darbus? (pasirinkite tinkamą variantą)

- a. Kiekvieną dieną
- b. Beveik kiekvieną dieną
- c. Kartą per savaitę
- d. Kita (*nurodykite*).....

5. Jūsų manymu, užduodamų namų darbų yra: *(pasirinkite tinkamą variantą)*

- a. Per daug
- b. Pakankamai
- c. Nepakankamai
- d. Kita *(nurodykite)*.....

6. Bendrai, užduodami namų darbai yra: *(pasirinkite tinkamą variantą)*

- a. Per lengvi
- b. Gana lengvi
- c. Nei lengvi, nei sudėtingi - maždaug per vidurį
- d. Gana sudėtingi
- e. Per sudėtingi

7. Jūsų manymu, kiek, vidutiniškai, darbo dienomis moksleiviai skiria laiko namų darbams? *(pasirinkite tinkamą variantą)*

- a. Iki 0,5 valandos
- b. 0,5 - 1 valandą
- c. 1 - 2 valandas
- d. 2 - 3 valandas
- e. 3 valandas ir daugiau

8. Jūsų manymu, kiek, vidutiniškai, savaitgaliais moksleiviai skiria laiko namų darbams? *(pasirinkite tinkamą variantą)*

- a. Iki 0,5 valandos
- b. 0,5 - 1 valandą
- c. 1 - 2 valandas
- d. 2 - 3 valandas
- e. 3 valandas ir daugiau

9. Jūsų nuomone, ar namų darbai padeda moksleiviams geriau išmokti mokomąjį dalyką? *(pasirinkite tinkamą variantą).*

- a. Visada
- b. Dažnai
- c. Kartais
- d. Labai retai
- e. Niekada

2 PRIEDAS. VAIKŲ NUOSTATŲ Į NAMŲ DARBŲ ATLIKIMĄ KLAUSIMYNAS

1. Kaip manai, kodėl mokytojai užduoda namų darbus?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

2. Kaip supranti, kokie yra namų darbų privalumai?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

3. Kaip dažnai ruoši namų darbus? *(pasirink tinkamą variantą)*

- a. Kiekvieną dieną
- b. Beveik kiekvieną dieną
- c. Kartą per savaitę
- d. Kita (nurodyk).....

4. Kaip manai, tavo mokytojai užduoda namų darbus: *(pasirink tinkamą variantą)*

- a. Per daug
- b. Pakankamai
- c. Nepakankamai
- d. Kita (nurodyk).....

5. Bendrai, užduodami namų darbai tau yra: (pasirink tinkamą variantą)

- a. Per lengvi
- b. Gana lengvi
- c. Nei lengvi, nei sudėtingi - maždaug per vidurį
- d. Gana sudėtingi
- e. Per sudėtingi

Įdėmiai perskaityk žemiau lentelėje pateiktus teiginius ir savo pasirinktą atsakymo variantą pažymėk apibraudamas (-a) atitinkamą skaičių.

Teiginys	Niekada	Labai retai	Kartais	Dažnai	Visada
6. Kaip dažnai iki galo padarai savo namų darbus?	1	2	3	4	5
7. Kaip dažnai namų darbai būna įdomūs?	1	2	3	4	5
8. Kaip dažnai namų darbai tampa iššūkiu?	1	2	3	4	5
9. Kaip dažnai namų darbai yra nuobodūs?	1	2	3	4	5
10. Kaip dažnai tavo artimieji (tėvai, globėjai...) tau padeda atlikti namų darbus?	1	2	3	4	5
11. Kaip dažnai tavo artimieji (tėvai, globėjai...) tau primena apie namų darbus?	1	2	3	4	5
12. Kaip dažnai tavo artimieji (tėvai, globėjai...) tau neduoda ramybės, kad atliktum namų darbus?	1	2	3	4	5
13. Kaip dažnai namie kalbamasi, diskutuojama apie namų darbus?	1	2	3	4	5
14. Kaip dažnai namie baramasi dėl namų darbų?	1	2	3	4	5
15. Kaip dažnai būni nusiminęs (-usi) dėl namų darbų?	1	2	3	4	5
16. Kaip dažnai tavo tėvai (globėjai) būna nusiminę dėl tavo namų darbų?	1	2	3	4	5
17. Kaip dažnai priešini esi daryti namų darbus?	1	2	3	4	5

18. Kaip dažnai tave apdovanoja namie tau atlikus namų darbus?	1	2	3	4	5
19. Kokius apdovanojimus gauni? (įrašyk)					
20. Kaip dažnai tave nubaudžia namie dėl nepadarytų namų darbų?	1	2	3	4	5
21. Kaip tave baudžia? (įrašyk).....					

22. Pasirink labiausiai tinkantį variantą.

- a. Aš nekenčiu mokyklos
- b. Man nelabai patinka mokykla
- c. Man nei patinka, nei nepatinka mokykla
- d. Man dažniausiai patinka mokykla
- e. Man tikrai patinka mokykla

3 PRIEDAS. VAIKŲ NUOSTATŲ Į NAMŲ DARBŲ ATLIKIMĄ KLAUSIMYNO PAPILDYMAS

1. Kaip supranti, kokie yra namų darbų trūkumai?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

2. Kiek, vidutiniškai, darbo dienomis skiri laiko namų darbams? (pasirink tinkamą variantą)

- a. Iki 0,5 valandos
- b. 0,5 - 1 valandą
- c. 1 - 2 valandas
- d. 2 - 3 valandas
- e. 3 valandas ir daugiau

3. Kiek, vidutiniškai, savaitgaliais skiri laiko namų darbams? (pasirink tinkamą variantą)

- a. Iki 0,5 valandos
- b. 0,5 - 1 valandą
- c. 1 - 2 valandas
- d. 2 - 3 valandas
- e. 3 valandas ir daugiau

Įdėmiai perskaityk žemiau lentelėje pateiktus teiginius ir savo pasirinktą atsakymo variantą pažymėk apibraudamas (-a) atitinkamą skaičių.

Teiginys	Niekada	Labai retai	Kartais	Dažnai	Visada
4.Namų darbų ruošimas gilina mokomųjų dalykų žinias.	1	2	3	4	5
5.Namų darbų ruošimas suteikia galimybę mokytis iš bendraklasių.	1	2	3	4	5
6.Namų darbų ruošimas padeda gauti geresnius įvertinimus (pažymius).	1	2	3	4	5

4 PRIEDAS. VAIKŲ NUOSTATŲ Į NAMŲ DARBŲ ATLIKIMĄ SUBSKALĖS

Subskalė	Klausimai	Cronbach alpha	Koreliacijos koeficientai		
			mean	min	max
Tėvų kontrolė atlikti namų darbus	Kaip dažnai namie baramasi dėl namų darbų?	0,79	0,35	0,17	0,56
	Kaip dažnai tavo artimieji (tėvai, globėjai...) tau neduoda ramybės, kad atliktum namų darbus?				
	Kaip dažnai tavo artimieji (tėvai, globėjai...) tau primena apie namų darbus?				
	Kaip dažnai tavo tėvai (globėjai) būna nusiminę dėl tavo namų darbų?				
	Kaip dažnai tave nubaudžia namie dėl nepadarytų namų darbų?				
	Kaip dažnai namų darbai tampa iššūkiu?				
	Kaip dažnai namie kalbamasi, diskutuojama apie namų darbus?				
	Kaip dažnai tavo artimieji (tėvai, globėjai...) tau padeda atlikti namų darbus?				
Sunkumai atlikti namų darbus	Kaip dažnai namų darbai yra nuobodūs?	0,69	0,36	0,26	0,49
	(-) Kaip dažnai namų darbai būna įdomūs?				
	(-) Kaip dažnai iki galo padarai savo namų darbus?				
	Kaip dažnai priešiniesi daryti namų darbus?				
	Kaip dažnai būni nusiminęs (-usi) dėl namų darbų?				
Namų darbų atlikimo privalumai	Namų darbų ruošimas padeda gauti geresnius pažymius	0,64	0,33	0,20	0,42
	Namų darbų ruošimas suteikia galimybę mokytis iš bendraklasių				
	Namų darbų ruošimas gilina mokomųjų dalykų žinias				
	Kaip dažnai tave apdovanoja namie tau atlikus namų darbus?				

5 PRIEDAS. VEIKSNIAI, TRUKDANTYS ATLIKTI NAMŲ DARBUS SUBSKALĖ

Įdėmiai perskaityk žemiau lentelėje pateiktus teiginius ir savo pasirinktą atsakymo variantą pažymėk apibraudamas (-a) atitinkamą skaičių.

Teiginys	Niekada	Labai retai	Kartais	Dažnai	Visada
Ruošdamas (-a) namų darbus bendrauji su kitais (gyvi pokalbiai, skambučiai telefonu, sms žinutės ir pan.)	1	2	3	4	5
Apie kažką vis užsisvajoji.	1	2	3	4	5
Vis nueini užkąsti/atsigerti.	1	2	3	4	5
Nutrauki namų darbų ruošą dėl mėgstamos TV laidos.	1	2	3	4	5
Nutrauki namų darbų ruošą išjungdamas (-a) internetą.	1	2	3	4	5
Nutrauki namų darbų ruošą, kad pažaistum kompiuterinius žaidimus.	1	2	3	4	5
Nutrauki namų darbų ruošą, kad parašytum/atrašytum sms žinutę ar el. laišką.	1	2	3	4	5

6 PRIEDAS. PASITENKINIMO MOKYKLA SUBSKALĖ

Įdėmiai perskaityk žemiau lentelėje pateiktus teiginius ir savo pasirinktą atsakymo variantą pažymėk apibraudamas (-a) atitinkamą skaičių.

Teiginys	<i>Visiškai nesutinku</i>	<i>Nesutinku</i>	<i>Iš dalies nesutinku</i>	<i>Iš dalies sutinku</i>	<i>Sutinku</i>	<i>Visiškai sutinku</i>
Aš nekantriai laikiu ėjimo į mokyklą	1	2	3	4	5	6
Man patinka būti mokykloje	1	2	3	4	5	6
Mokykloje yra įdomu	1	2	3	4	5	6
Aš norėčiau neiti į mokyklą	1	2	3	4	5	6
Yra daug dalykų, susijusių su mokykla, kurie man nepatinka	1	2	3	4	5	6
Man patinka veiklos mokykloje	1	2	3	4	5	6
Aš daug išmokstu mokykloje	1	2	3	4	5	6
Aš blogai jaučiuosi mokykloje	1	2	3	4	5	6

7 PRIEDAS. AKADEMINIŲ PASIEKIMŲ ĮVERTINIMAS

Koks tavo dabartinis matematikos pažymių vidurkis? (*įrašyk*).....

Koks tavo dabartinis lietuvių kalbos pažymių vidurkis? (*įrašyk*).....

Koks tavo dabartinis bendras pažymių vidurkis? (*įrašyk*).....

8 PRIEDAS. SOCIODEMOGRAFINIŲ RODIKLIŲ KLAUSIMAI

Tu mokaisi (*pasirink tinkamą variantą*):

- a. 7 klasėje
- b. 8 klasėje
- c. 9 klasėje
- d. 10 klasėje

Tu esi (*pasirink tinkamą variantą*):

- a. mergina
- b. vaikinai